

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Sjednica Akcijonog Odbora

U utorak, 22. jula u 11 sati pr. p. otvorena je sjednica Akcijonog Odbora. Prisutni:

Od Egzekutive: Weizmann, Sokolov, Cowen, Lipski, Sprinzak i kasnije Pick i dr. Ruppin.

Od financijalnog i gospodarskog vijeća: dr. Halpern, dr. Feiweil, Kaplansky, Zlatopolski.

Članovi Akcijonog Odbora: Blumenfeld, Chajes, Florentin, Goldbloom, Gottlieb, Hantke, Jakobson, Kaplan, Levite, de Lieme, Motzkin, Meriminsky, Reich, Stricker, Usiškin Jellin, Farbstein, Struck, Arlosorov, Lewinsohn, Twersky, Brudny, Fischer, Warburg, Grünbaum.

Zamjenici: Aleinikov, Hindes, Federbuch, Weltsch, Nurock, Hellmann, Goldmann, Locker, Barth.

Predsjednik dr. Chajes otvara sjednicu spomen-govorom Teodoru Herzlu prigodom 20-godišnjice njegove smrti. Sjeća se zatim gdje Rivke Sokolov, koja je nedavno preminula i izražuje predsjedniku Egzekutive Sokolovu saučešće Akcijonog Odbora.

Prva tačka dnevnog reda je **rasprava o izvještaju Egzekutive o političkom položaju i programu budućeg rada Egzekutive, naročito u pogledu proširenja Jewish Agency.**

Dr. Weizmann prikazuje politički položaj kako ga nalazi poslije svog povratka iz Amerike i izvještaja o razgovorima, koje je imao sa članovima vlade i istaknutim ličnostima engleskog političkog života. Sadašnji je položaj povoljan budući su razni momenti djelovali u našu korist, a prije svega naš rad u Palestini, koji je učinio veliki utisak na javno mnijenje i sve upućene osobe. Danas su svi uvjereni, da se tu radi o jednoj ozbiljnoj i realnoj stvari, koja napreduje, da su Židovi odlučno pri ostvarenju mandata. I u Engleskoj se uvidjelo, da je Palestina veoma važna za cio svijet te se sada palestinska politika engleske vlade sve manje kritikuje.

Možemo očekivati da u iduće vrijeme ne će biti smetnja, kad je i sama vlada u parlamentu izjavila, da ostaje kod politike narodne domaje. Uza sve to bilo bi krivo, kad ne bismo zapazili da i sadanjoj političkoj poziciji prijete opasnosti, osobito od raznih antisemitskih tendencija i faktora u svijetu, koji postaju tim aktivniji, što su naši uspjesi veći. U glavnome je konjunktura danas ipak takova, da u velike možemo pokročiti naprijed. Treba zato velikih naprezanja i velikih žrtava s naše strane.

Dr. Weizmann prikazao je zatim financijalni položaj, a napose uspjehe njegovog rada u Americi. Naglasio je, da Amerika sama potencijalno može dati dovoljno novaca, da se Palestina obnovi, samo je taj novac teško iz nje dobiti. Keren Hajesod znači veliki uspjeh, a uza sve to obuhvaća samo 10—15% američkih Židova, a kraj današnjih prilika ne će se moći postići godišnje uvećanje veće od 5%, što nikako ne odgovara porastu potreba Palestine. Problem se danas sastoji u tome, da treba naći novih izvora, moramo povući koncentrične krugove, kako da naše sile moralno, socijalno i financijalno ojačamo.

Dr. Weizmann prikazao je nakon toga nastojanja, kako da se i necijonistički Židovi Amerike privuku. Radi se ovdje o tri socijalna sloja i to gornji sloj, kojeg predstavlja Joint Committee, srednji sloj, koji je organizovan u Friendly societies i konačno dobro organizovano židovsko radništvo. Zadnja je grupa još ponajviše od nas udaljena, a prve dvije grupe mogu se praktički promatrati zajedno. I radništvo nam se danas već približava, te možemo očekivati, da će nam doskora biti tako blizu kao i ona prva dva sloja. Započeti smo morali prvom grupom. Dr. Weizmann izvjestio je još o konferenciji, što se 17. januara održala u New-Yorku, te o radu obaju odbora za Investment Co. i Jewish Agency. Dru. Ruppinu uspelo je, da rad oko Investment Co. tako unapredi, da će ova već za koji mjesec početi svojim djelovanjem u Palestini. Odbor za Jewish Agency održao je 2. maja sjednicu, na kojoj je zabacio prijedloge cijonističke organizacije, jer je mislio, da nije potrebno stvoriti prelazni stadij, već definitivnu formu, za koju treba ustanoviti odgovornost. Prema prijedlogu odbora imao bi se stvoriti Jewish Council, koji bi se sastojao polovicom od cijonista, a polovicom od necijonista, koji bi se imali birati u pojedinim zemljama. Council ima da izabere egzekutivu od 8 lica, u istom razmjeru, a ova će stvoriti svoje organe u Palestini.

Dr. Weizmann zagovarao je primitak ovog plana i naglasio je velike mogućnosti, koje iz njega slijede. Iskustvo zadnjih godina pokazalo je, da su kraj intenzivnijeg rada i cijoniste Evrope u stanju, da mnogo više toga učine nego do sada. Došli smo do tačke, gdje predlažemo budžet od 400.000 funti. Egzekutiva je odlučno protiv, da se ovaj budžet dodacima opterećuje. Ozbiljnost položaja ne smijemo da puštamo s vida, budžet za iduće godine dostaje upravo, da se kolonije, što već postoje, učvrste. Da uzognemo uvećati

barem dvostruki budžet. Držim, da je ostvarenje naše nar. domaje još za naše generacije bar u konturama moguće. U tu svrhu moramo da predjemo stadij stagnacije. Kamen medjaš na tom putu je Jewish Agency. Cijonistička organizacija izaći će iz tog razvitka pojačana, svoja će prava u mandatu dijeliti s drugima, no ostati će i nadalje stvaralačka sila mnogo većeg razvitka!

Dr. Weizmann dao je zatim sliku o onom, što se u iduće vrijeme mora u Palestini uraditi. Treba stvoriti mogućnost za novu gospodarsku kolonizaciju, preduvjete za razvitak industrije i veliko naše kulturno djelo, univerzu. Za sve to je potrebno, da se naš administrativni aparat u Palestini reorganizira i pojača. Egzekutiva je danas prečesto u položaju, da mora pustiti da stvari teku, kako hoće. Rad vode ljudi, koji nemaju pune odgovornosti prema vani pa je to stanje za cijonističku egzekutivu nesnosno. Dr. Weizmann završio je apelom, da Akcijoni Komitet situaciju ozbiljno prosudi i da podje putem, koji će cijonističku organizaciju unaprediti.

Nakon dra. Weizmanna uzeo je riječ gosp. Sokolov, koji se je u uvodu sjetio Herzla, stvorioća organizacije, uz kojeg se osjećamo čvrsto vezani, kad se o tome radi, da provedemo tako zamašne promijene u našem cijonističkom djelu. Zatim je govornik prikazao veliku važnost, što je u današnjem političkom životu imade savez naroda, ona korporacija, koja je s našim radom u Palestini napose vezana. Iz tog slijede i za nas konzekvence, da savez naroda kao važan faktor ne smijemo izgubiti iz vidika. U drugom dijelu svog govora ustao je govornik protiv pokušaja, koji se u židovskoj politici uvijek ponavljaju, da se naime s izvjesnih strana vječito pokušava probiti jedinstveni front naše vanjske politike. Ove žalosne pojave zaslužuju veću pažnju, nego što smo im do danas posvećivali.

GENERALNA DEBATA.

U ponedjeljak poslije podne govori dr. Hantke, koji podupire prijedloge dra. Weizmanna. Želi točnije podatke o sastavu Jewish Agency i cijonističke organizacije. Govornik zatim govori o prilikama u Palestini i naglašuje potrebu, da se jedan dio Egzekutive preseli u Palestinu, prije svega Gospodar. i Financij. Vijeće, ali se moraju naći i podesni ljudi. Naša organizacija nema odvažnosti da izdaje nove parole i svoju strukturu prilagodi novim prilikama. Govornik je uvjeren, da će osnutkom Jewish Agency započeti period razvitka za cijonističku organizaciju u koliko ne ćemo tražiti formalne garancije, jer garanciju pruža samo egzistencija radikalnih cijonista, koji će pomoći da nacionalna ideja prođire. Jean Fischer kritikuje politički položaj,

koji ne smatra tako povoljnim kao što ga Egzekutiva vidi.

Slijedi debata k poslovniku o nastavku sjednice. Zaključeno je odgodjenje sjednice na srijedu. U srijedu nastavlja se generalna debata.

De Lieme izjavljuje, da je Jewish Agency nužna, da se rad nastavi na široj bazi. Mora se nastojati, da američki zastupnici doista budu zastupnici organizovanog židovstva, ali valja riješiti i pitanje drugih zemalja, pa će biti još mnogo poteškoća. Govornik se zatim bavi t. zv. budžetom za konsolidovanje i naglašuje, da mora biti cilj cijelog našeg naroda, da se naše naseobine mogu same uzdržavati.

Mereminsky navadja niz činjenica iz područja imigracije, koje osvijetljaju politički položaj. Engleski niži činovnici čine sve moguće poteškoće. Cijonistička organizacija mora tražiti, da prestanu kao na pr. u Varšavi. Nedopustivo je, da engleski konzul prima preporuke s druge strane, dok na cijonističku organizaciju pada sav teret imigracije u zemlji. U pitanju Jewish Agency-a ističe potrebu da se privuče organizovano američko radništvo. Novi kurs u cijonističkoj organizaciji, koji smeta gospodarskom radu radnika u Palestini, nije podesan da olakša predobivanje američkog radništva. Deficit Solel Bonea, na koji su ovdje iznešene tužbe, omogućio je hiljadama radnika, da ostanu u zemlji. Za Šhurat Ovdim (radnička naselja) nije još ništa uredjeno, još se nije spoznala u punom opsegu važnost ovakih naseobina.

Farbstein pozdravlja činjenicu, da se namjerava u Americi održati opća židovska konferencija kao preteča židovskog svjetskog kongresa. Boji se, da će oni, koji daju novac, nametnuti svoju volju Jewish Agency-u. Bila bi dobra posljedica Jewish Agency-a, da uprava u Palestini ne bi uslijedila lih u korist radnika. Govornik kritikuje držanje Egzekutive prema ortodoksiji. Postupak gg. Halperna i Vriesland mora da odbiju ortodoksiju. Egzekutiva mora da se više no dosad služi i u političkim akcijama saradnjom cijonističke ortodoksije i rabina.

Stricker odlučno je protiv prijedloga Egzekutive. Pogriješka je, da se uvijek misli samo na Ameriku, a u drugim zemljama ne vidimo zametke organizovanog necijonističkog židovstva, koje bi uzelo učešća u izgradnji Palestine. Nedavna izjava Marshalla o njegovom odnošaju prema Keren Hajesodu nije povoljna. Ne može da razumije, kako bi mogao antinacionalni Židov da preuzme odgovornost za izgradnju narodne domovine. Necijoniste mogu dati novaca za Palestinu, ali ne bi trebali preuzeti političku odgovornost. Govornik žali, da frakcije u cijonizmu imaju tako malo interesa za pitanja organizacije, pa je u tome i glavni uzrok općoj našoj resignaciji. Boji se, da će narednih godina cijonistička organizacija oslabiti uslijed Jewish Agency.

Usiškin opominje, da se sva nada ne polaže na Ameriku i zanemaruje Evropu. U Evropi može

se sad dobiti mnogo novaca za Palestinu, a to bi djelovalo i na Ameriku. Ne treba da se sami degradiramo, ne treba da dolazimo kao oni, koji mole, već treba ispravno ocijeniti naš sopstveni rad.

Poljsko židovstvo pored svoga teškoga položaja zadnjih godina mnogo je učinilo za izgradnju Palestine osnutkom privatnih preduzeća i industrija, te je njihova važnost za razvoj zemlje priznata i od vrhovnog komesara. Prelazeći na položaj u Americi veli, da pored svega kolosalnoga djelovanja Weizmanna, što ga je ondje vršio, zapravo nije ništa postignuto. Investment Corporation ne će vjerovatno biti nešto drugo nego jedan od mnogih društava, kakovih već imademo. Iako ne će da umanjuje važnost toga društva, ipak ono ne će postati odlučan instrument za izgradnju zemlje. Pored svih lijepih govora američkih notabla, nismo dobili za Keren Hajesod više od 20% nego u prošloj godini. Samo u stvari Jewish Agency-a postigao je Weizmann nešto, jer je na cijeloj liniji popustio. Drugi ne samo da nisu preuzeli nikakve obveze, već im trebamo dati i prava kod Keren Hajesoda, koji smo mi već prije imali. Boji se, da prihodi Keren Hajesoda ne će rasti, već da će opadati. Prošli smo moralnu krizu i sad idemo u susret opasnosti organizovane krize. Naša je slabost, što nemamo dovoljno ljudi i da će mnogi od nas prihvatiti plan, jer ga predlaže predsjednik organizacije.

Dr. Gottlieb uspoređuje Usiškina sa stavom ortodoksije, koja traži diobu. Mi cijoniste ne smijemo da smo za separaciju, već mora da cijeli narod predobijemo za našu stvar. Ljudi se miješaju, i Palestina sama pri tome pomaže, kao što smo to vidjeli kod Felixa Warburga. Ako drugi ne će saradivati, morat ćemo i nadalje snažati sav teret, ali moramo sve poduzeti, da dobijemo novih snaga. Naša je zadaća da vladamo životom i izgradnjom Palestine, ali zato trebamo dobru upravu. Na izgradnji moraju imati udjela svi slojevi u jednakoj mjeri, a ne samo radništvo. Opozicija je nehomogena grupa, koja je u najvažnijim pitanjima raznog mišljenja. Podupire Weizmannove prijedloge.

Sjednici pribivao je i vrhovni komesar sir Herbert Samuel, kojega su najsrdačnije pozdravili dr. Weizmann i dr. Chajes.

Sir Herbert Samuel izjavio je, da smatra sretnim slučajem, što njegov posjet u Londonu pada u vrijeme zasjedanja Akcionoga Odbora, pa da može pozdraviti tolike muževе, koji su vodje velikoga preduzeća u Palestini. Četiri zadnje godine znače velik napredak za Palestinu, a zadnje dvije godine vladao je i veći mir u zemlji. Imigracija nastavljena je u manjem opsegu no što je poželjno, jer zavisi o ekonomskom napretku zemlje, ali se u zadnje vrijeme opet znatno povećala. Za svoga posljednjega putovanja po zemlji vidio je s tolikim zadovoljstvom razvoj Emek Jesrela, na kojem su nastala kjepe židovska naselja. Industrijalna izložba u Tel Avivu pokazala je, kako se zamjerno razvila u posljednje vrijeme industrija

Ona je predznak, da bi Palestina u razdoblju jedne generacije mogla postati industrijskim središtem srednjega Orijenta. Vlada se sad bavi revizijom carinske tarife, da olakša produkciju robe ne samo za Palestinu već i za izvoz u susjedne zemlje. Samuel prelazi zatim na pitanje Jewish Agency-a i veli, da je uslijed okolnosti, što nisu svi Židovi u cijonističkoj organizaciji zastupani, poželjno osigurati njihovu saradnju u izgradnji narodne domovine kroz medij Jewish Agency-a.

Sir Herbert Samuel odgovorio je kasnije na cijeli niz pitanja, koja su mu stavljena. Iza toga zahvalili su dr. Weizman i dr. Chajas gostu na posjeti i njegovim razlaganjima.

Dr. Leon Reich podupire prijedloge za proširenje Jewish Agency-a i traži razjašnjenja glede prava cijonističke organizacije.

Jichak Grünbaum žali, što ne predleže detaljni prijedlozi glede konstitucije Jewish Agency-a i pita, do koje će se granice ići. Traži razjašnjenja o tome, da li će zastupnici pojedinih zemalja u Jewish Agency biti odgovorni jednoj korporaciji, ili će doživotno obnašati ovu čast; nadalje, što će biti rad Egzekutive nakon osnutka Jewish Agency-a. Od Jewish Agency-a moramo tražiti saziv svjetskoga kongresa.

Tversky sumnja, da će preseljenjem Gospodarskog i Financijskog Vijeća biti dostatno, da se popravi uprava. Nemamo programa za imigraciju sa srednjim i malim imetkom. Takozvano rdjavo gospodarenje u Palestini ima svoj uzrok u tome, što budžet dobivamo prekasno. Institucije cijonističke Egzekutive, naročito banke, ne ispunjavaju obveze preuzete po XIII. kongresu. Za raspravu ovih pitanja traži posebnu sjednicu.

Josef Cowen žali što ne postoji koordinacija izmedju Keren Hajesoda i Keren Kajemeta. Glede Jewish Agency-a naglašuje, da Weizmann nastavlja Herzlovo djelo. Razvoj američkoga društva pokazuje, da ih njihov osjećaj vodi k nama.

Dr. Chajes na razne interpelacije izvješćuje o sjednici odbora za stvaranje židovskog instituta u vezi s univerzitetom u Jeruzolimu. Razlaže poteškoće, da se s necijonističkim zastupnicima dođe do jedinstvenih zaključaka. Cijoniste žele duševno-znanstveni fakultet, koji ne će biti ograničen na judaica, necijoniste neku vrst visoke škole po uzoru evropskih i američkih seminara. Nadjen je srednji put.

Spokolov nadopunjuje izvješće i naglašuje, da je pored svih prigovora rezultat prihvatljiv.

Yellin i dr. Weizmann daju razjašnjenja o osnutku pojedinih universitetskih odbora.

Dr. Goldmann tuži se, da se od sjednice do sjednice traže daljnje koncesije. Protivan je da se već sad stvori definitivum. Ne će da odustanemo od svjetskoga kongresa. Boji se, da će cijonistička organizacija biti ograničena na područje galutske politike.

Dr. Federbusch drži da su sad povoljniji uvjeti za saziv svjetskog kongresa. Proširenje Je-

Dolazak u Kovno

Dozvolom »Jüdischer Verlag« Berlin N. W. 7, Dorotheenstrasse 35, vadiamo iz djela »Hawdloh und Zapfenstreich« (Erinnerungen an die ostjüdische Etappe 1916—1918.) od Sammy Gronemann, poznatog autora romana »Tohuwabohu«, koje je izašlo u nakladi »Jüdischer Verlag«, ovaj prikaz, koji je karakterističan za ovo duhovito, zabavno, a kraj svega toga ozbiljno djelo, što je urešeno s 20 slika prof. Magnusa Zeller.

Preštampanje nije dopušteno. Copyright 1924 by Jüdischer Verlag.

Stigao sam drugoga dana Duhova 1916. u Kovno i odvezao se s konjskim tramvajem, prepotopnim prometnim sredstvom u grad. Grad leži — kako Baedeker u ovakovim slučajevima piše — slikovito kraj rijeke, u ovome slučaju kraj Njemen, i čovjek je donekle začudjen, da u ovom dijelu svijeta, koji se gledan s perspektive Friedrichove ulice, ukazuje kao neka vrst svijeta za rendesvouise, zapaža boje, što sjećaju na Rivieru. U istinu po-

kazuje nebo zagasito plavilo kao na Cote d'Azur, i dražesni zaobljeni humci, male, šarene kuće s mnogim ljupkim rezbarijama ugodno se doimlju. Zdepasta, izazovna grčka crkva, koja je gradjena izmedju tih kućica, naravno da kvvari tu idiličnu sličicu. I kasnije nisam mogao da shvatim, kako je ta crkva Strucka mogla da zanima, te je nekoliko slika napravio.

Potrazio sam naravno prije svega Struckov stan, koji se nastanio u zgradi poljskog rabina dra. Rosenacka. Struck je bio na »službenom putovanju«. Rekvirirao sam kod njega razne dobre stvari — u toj zgradi vladao je uvijek neki komunizam, koji je išao čak do četke od zuba, — i zaposjeo velik prazan prostor pored Struckove sobe kao svoj stan. Tad sam tražio Goslara, osnivača Herzl-kluba u Berlinu, o kojemu sam znao da redigira litavski list »Dabartis«. Našao sam ga u uredničkoj sobi, malenoj rupi, sred golemog nereda, koji me se simpatično doimao. Držao je — kako se činilo — s velikim zadovoljstvom u ruci najnoviji broj

»Dabantis« i mislim, da je jedva ikad koji urednik imao tako nepomaćeno zadovoljstvo sa svojim listom, kao sad Hans Goslar. Nikakove tiskarske pogreške nisu mogle da naruše njegov duševni mir — on naime nije razumio ni jedne riječi litavskoga jezika. Nije ga se moglo usporediti možda s nekim njemačkim urednicima o kojima se može s više ili manje prava tvrditi da neznaju njemački, jer on nije poznavao niti alfeabet jezika onoga lista, čiji je glavni urednik bio.

Samo čovjek, koji ne poznaje vojničke stvari, moći će se tome čuditi. Pučki ustaša Goslar komandovan je da rediguje litavski list, zapovijed je zapovijed — i tako je učinio; — čak se veli, da je i dobro izvršio svoju zadaću. Da i vojničkome laiku razjasnim situaciju, hoću da ovdje upletem dialog, koji je doduše godinu dana kasnije uslijedio izmedju poručnika O-a, upravitelja ureda za preispitivanje knjiga i Lea Deutschländera, hebrejskoga tumača, koji je onamo komandovan. — Leo Deutschländer dobio je jednoga dana cijelu hrpu

ših ortodoksa ne nalaze ni najmanje razumijevanja, ni najmanje potpore, ako se radi o neortodoksnim, a po gotovo ne o cionističkim stvarima.

Možda se to imade pripisati tome, da su naše ortodoksne općine relativno mlade i da se naši ortodoksi ne osjećaju ovdje još dosta autohtonima i ukorjenjenima. Oni kao da su se ogradili kineskim zidom od ostale svoje židovske braće. Moglo bi se preći preko toga, kad bi barem bilo garancija, da će se ortodoksija unutar svojih zidina održati na istom nivou-u, ako se već ne može da razvija i napreduje. Ali naša ortodoksija propada unutar duševnog geta, koji je sama sebi sagradila. To tako dalje ne ide, to treba da se promijeni. Naši ortodoksi treba da otvore širom prozore svojih domova i da puste unutra novog, svježeg zraka, da dopuste i potraže doticaj sa svojom židovskom neortodoksnom okolinom, da između tih dviju sredina dodje do jednog zbliženja i boljeg razumijevanja, u kojemu će jedni na druge utjecati u dobrome smislu u korist našega židovstva.

Lav Stern.

Sir Deedes obrazlaže svoj cionizam

»Jewish Guardian« objelodanio je u svojem broju od jula interwiev svojeg saradnika sa Sir Wyndham Deedesom, bivšim zamjenikom High Comissionera u Jerusolimu. Deedes je gorljivi pristaša cionističkog pokreta i pravi za nj propagandu riječju i djelom. Razgovor s Deedesom je od velikog interesa, pa ga stoga donášamo, a kraj toga moramo još da napomenemo da je »Jewish Guardian« ne-cionistički organ i da je svojim pitanjima Deedesa htio zatjerati u škripac.

Pitanje: Označujete li se engleskim cionistom?

Deedes: Uzmimo da je tako. Ja sam Englez, a zacijelo sam i cionista.

Pitanje: Što je Vas, Engleza, dovelo na to, da tako oduševljeno pristajete uz cionizam?

Deedes: Cionizmu sam se približio iz nacionalnih razloga. Pristaša sam nacionalizma i vjerujem u pravo svake nacije, da svoju ličnost nesmetano izrazi. Nacionalizam je za naciju isto, kao ličnost za individuj. Da dodjemo do najvišeg stepena civilizacije, potrebno je, da se razne nacionalne kulture što jače razviju. U tu svrhu treba svaka nacija da imade mogućnost vlastitog razvitka. Čim veće mnoštvo, tim bogatija općenitost.

Pitanje: Vi dakle predmnijevate, da su Židovi cijelog svijeta jedna nacija.

Deedes: Polazim s te predpostavke. Mišljenja sam, da samo materijalni atributi ne sačinjavaju obilježja nacije. Dostaju i subjektivni, kad drugih nema.

Pitanje: Smijem li da produljim ovaj nazor? Jesu li subjektivni engleski momenti u jednom dijelu američke nacije takovi, da svoje nosioce po narodnosti pravi Američanima ili Englezima?

Deedes: Na to mogu odgovoriti samo time, da u Americi postoji nova nacija, baš tako, kako u Australiji i Kanadi pred našim očima nastaju nove nacije. Svagdje zapažamo znakove za to.

Pitanje: Ako jedan Američanin, koji je potjecanjem Englez nakon što je 150 go-

dina odcijepljen od svog naroda i svoje domaje, postaje Američanom po naciji, zašto, pa Vašem mišljenju, Židov ostaje Židovom i nakon mnogo duljeg odcijepljenja. U kojem stadiju zadobiva staro pleme u novoj zemlji novu narodnost, t. j. gubi svoju staru?

Deedes: Primjer Amerike je interesantan, no ne mogu da priznajem analogiju. Židovima je dužnost da goje židovsku narodnost, jer su im religiozne i nacionalne ideje nerazriješivo vezane.

Pitanje: Kad ovako tvrdite, morate biti svijesni, da je Židov, koji se smatra nacionalnim pripadnikom zemlje, u kojoj živi, primjerice Engleske ili Francuske, podvrgnut hipotezi dvostruke nacionalne pripadnosti.

Deedes: Znam, da je u tome poteškoća svijestan sam je. Čini mi se, da se radi poglavito o terminološkoj poteškoći.

Pitanje: Vi mislite, da nas riječi »nacija«, »narodnost« i t. d. dovadjaju u bludnju.

Deedes: Uporabom ovakovih izraza obzirom na Židove, mogu nastati sumnje o njihovim dužnostima spram zemalja, čiji su građani. U tom se slučaju ovi izrazi zbilja mogu krivo shvatiti. Ja primjerice ne poznajem razlike u lojalnosti engleskog Židova i nežidova spram moje domovine. »Nacionalizam« Židova, uvećava njegov doprinos državi, a na nikoji način ga od nje ne otudjuje.

Pitanje: Kad Sir Deedes riječ »nacija« rabi u jednoj skupštini, tad mora napose da napomene, da riječ rabi u malo drugačijem smislu, nego što se to obično čini?

Deedes: Moguće, obzirom na to, što sam rekao.

Pitanje: Niste li nikada pomislili, da emfazom, kojom postavljate tezu o židovskoj narodnosti, možete da usporite postignuće nacionalnih prava u natražnim zemljama. Ne bi li to bila okrutna posljedica?

Deedes: Kad bi me moglo uvjeriti, da je moj rad po interese Židova štetan, pre-stao bih smjesta sa svojim djelovanjem, jer Židove suviše štujem.

Pitanje: Uvjeren sam, da moji istovjerci vaše osjećaje cijene i uzvraćaju. No smijem li dalje pitati: Koga Vi zapravo zovete Židovom? Biste li nazvali i onog čovjeka Židovom, koji je ostavio svoju vjeru i dao krstiti svoju djecu?

Deedes: Mislim, da ovakovog možemo nazavti »asimilovanim« Židovom, koji je ostavio »narodno-židovsku« liniju.

Pitanje: Prema Vašem mišljenju mogu mu djeca postati punokrvnim Englezima?

Deedes: Tako je.

Pitanje: Da li je prema Vašem mišljenju za oznaku Engleza religiozna značajka sama po sebi razumljiva?

Deedes: Nikako ne. Između engleskih Židova i engleskih Nežidova ne postoje samo religiozne razlike, imade i nacionalnih.

Pitanje: Promotrite etape u borbi za židovsku emancipaciju, koja završava aktom od god. 1858., koji određuje položaj Židova u Engleskoj. Biste li htjeli ukinuti ovaj akt.

Deedes: Ne.

Pitanje: U moralnom pogledu?

Deedes: Moguće, da.

Pitanje: U sastavu riječi?

Deedes: Da. Samo u tom smislu ne

moju da pregledam važnost Balfourove deklaracije, akoprem je status engleskih Židova ostao isti, kao i prije deklaracije.

Pitanje: Smijem li slobodno da izjavim, da to smatram neprijaznom konstatacijom za engleske Židove, konstatacijom, koja će otešćati borbu Židova u natražnim zemljama.

Deedes: Ta zar nije židovstvo riječi i djelom vezano uz ideju povratka u Svetu Zemlju?

Pitanje: Vanredno. Samo je to mesijanska ideja. Ne ću da Vam dosadjujem dogmama židovske religije i profetije, no u tome svakako nema političkog cionizma.

Deedes: Ako je privrženost o Palestinu samo vjerske naravi, pa što je onda sadržaj misli narodne domaje u Palestini?

Pitanje: U imenu leži čar. Po svoj prilici intenziviraju ljudi, koji se u Palestinu vraćaju kao Palestinci, židovsku kulturu. No nijesam došao ovamo da odgovaram, već da stavljam pitanja. Ako želite, upoznat ću Vas s ljudima poput Mr. Claude Montefiore, koji će bolje od mene moći zastupati ove nazore.

Deedes je rekao pri koncu. Mislim, da su nacionalni i religiozni momenti u ovom pitanju tako usko vezani, da nije moguće biti dobrim cionistom, a da se u pravom smislu riječi ne bude religioznim Židovom.

Keren Hajesod

Keren Hajesod kampanja u Rumunjskoj u god. 5684 (1923-24). Kampanja u Rumunjskoj, koju je dr. Wilenski kao delegat glavnog biroa u Londonu, kroz 10 mjeseci provadjao, primiče se kraju. Svojom energijom i organizatornom sposobnošću uspjelo je dru. Wilenskom, da u rumunjskih Židova probudi interes za obnovu Palestine. Iz izvještaja o kampanji donášamo slijedeće podatke:

Tijekom kampanje posjećeno je 50 gradova, a preostalo je još 12 omanjih gradova, koje će se posjetiti tijekom ljeta. Ukupno je unišlo 17.572.144 leja u gotovom, 923.113 leja u mjenicama, 1.567.500 leja u obligacijama. Ako iz opreza iznos obligacija smanjimo na polovicu, to za ovu godinu dobivamo svotu od 19.245.000 leja. U tu svotu nijesu ubrojani iznosi ubrani u gradovima, koji su u zadnjim danima posjećeni, a koji iznašaju oko 500.000 leja, te onih 12 manjih gradova, koji još nijesu posjećeni, a koje možemo procijentiti na 300.000 leja, te bi time dosegli svotu od 20.000.000 leja. 16.000.000 leja već je uplaćeno kod glavnog biroa u Londonu. Troškovi oko organizacije kampanje, kao putni troškovi, štampa, biro i t. d. ne premašuju 10%.

Dra Wilenskoj pomagali su u ovoj kampanji gg. Luncik, Ginsburg, dr. Wibašan, Šalom Pazi (svi iz Palestine) te dr. Reifer, Feiwei, rabin Rebelski, dr. Cramer i mnogi drugi. Osim ove gospode još su i mnogi iz glavnog grada i provincije stavili svoje sile na raspolaganje kampanji te su tako u mnogim mjestima osigurali uspjeh kampanje.

Otputovanje dra Wilenskog. Nakon što je svoj rad u Rumunjskoj vanrednim uspjehom završio, ostavio je dr. Jehuda Wilenski Rumunjsku. U znak priznanja za njegov uspješan rad priredjena mu je u Bukureštu oprosna slava i banket. Kod banketa učestvovala su najvažnija židovska društva i organizacije Rumunjske, tako cionistička federacija, Keren Hajesod, općina, omladinski savez, Bne-brit lože, Hasmona i t. d. Govornici slavili su Wilenskoj i isticali njegove zasluge oko probudjenja židovske narodne svijesti i ljubavi za našu domaju u Rumunjskoj te su izrekli nadu, da će dra Wilenskoj doskora vidjeti u svojoj sredini. Wilenski se ganuto oprostio od sabranih prijatelja i saradnika te im je zaželio daljnji uspjeh u židovskom i cionističkom radu. Dne 15. jula otputovao je dr. Wilenski preko Njemačke u London.

Keren Hajesod u Argentini. Kako nam iz Buenos Airesa javljaju, u Argentini je K. H. kampanja, koja je proklamovana 5. jula, u punom

kapitala i istodobno djeluje, da se radi sistematski. Susjedni gradovi, koji nemaju vlastite domaće industrije, mogu se privući da sudjeluju. Tamo, gdje je potrebno osnivanje velikih poduzeća, da se mogu prenijeti domaće industrije, može se posredstvom zemaljskih saveza zatražiti pomoć inozemnog kapitala (amerikanskog Investment Fonds), koji bi takodjer bio interesno vezan za stvar.

Prednosti ovake organizacije jasne su. Već sam osnutak pojedinih industrijskih poduzeća uslijedit će poslije kompetentnog stručnog i šolidarnog istraživanja i samo u slučaju, ako ima mogućnosti razvitka. Kod financijske dotacije i izbira nja stručnih i neizobraženih radnika mora se postupati jako oprezno. Daljnji razvitak novog poduzeća treba da bude pod nadzorom stručno kompetentnih i iskusnih akcionera, čiji je interes, da u poduzeću vlada potrebna pažnja revnoga trgovca. Nepredvidjene poteškoće i zapreke ne će više biti propast na samog sebe upućenog poduzetnika, već će se svladati zajedničkim silama. Razvija li se poduzeće dobro, bit će dovoljno rezerva i kapitala, da se ono poveća i izgradi.

Provedba ovog predloga omogućila bi mjesnim grupama, da pored svog propagandističkog i sabirnog rada sudjeluju pripravljanjem i iskorišćivanjem svih gospodarskih mogućnosti njihove okoline, one mogu da daju novih kapitala i ljudi i time bi dobile nove zadaće, koje će ih oživljavati.

Ako se pomisli, da je bilo moguće, da se nakon nekoliko godina teškoga rada u stanovitim krugovima udomaći ideja Keren Hajesoda i da se njegov inkaso često obavlja bez ikakvih napora i posve birokratskim načinom, mora se doći do ovog zaključka: ova nova djelatnost mjesnih grupa uz ustrajni i sistematski rad imat će velikih uspjeha i iskoristiti će latentne mogućnosti, jer pored sveg ostalog ona je više dirigiranje interesa pojedinaca u stanovitom pravcu, već odricanje egoizma.

Kod svake je zadaće važno, kada se poduzimlje. Mislim, da je sada najzgodniji momenat za provedenje navedenih predloga. Svaki, koji pozna Orijent, zna, da on upravo više za vlastitom industrijom. Mnoga loša iskustva sa raznim evropskim tvornicama, dugotrajno čekanje do stizavanja robe, gubici na kurzu kod isplate, visoki troškovi transporta i osiguranja, te rasteća potreba pojedinih trgova su dovoljni argumenti za ovu tvrdnju. Može se reći, a da se ne pretjeruje, da je naša propaganda, koja traje već decenije, imala uspjeha i da efektivno ima mnogo kapitala, spremnog za djelatnost u Palestini. No manjkali su do sada preduvjeti za ljude, koji nisu prirode haluca, i koji hoće da idu samo posve sigurnim putem.

Sagradi li se ovima most, Palestina će se brzo razviti.

Naša ortodoksija

Već dugo osjećam potrebu, da njima i o njima kažem nekoliko riječi. Oni u nas istina nijesu brojčano vrlo jaki, pa pitanje ortodoksa nema i ne može imati kod nas onu golemu važnost što je imade u zemljama širokih jevrejskih ortodoksnih

masa. Ipak je broj njihov kod nas dovoljno velik, da nas naše sitne prilike sile, da se njima bavimo. Jer oni u našem židovskom životu ne igraju niti onu ulogu, koju bi morali igrati, ne samo po njihovom broju, nego i po intenzitetu njihovog židovskog osjećanja, po opsegu njihovog židovskog znanja i po njihovoj predanosti našim tradicionalnim običajima i ceremonijama. Pozicija naših ortodoksa u našem jugoslavenskom židovstvu vrlo je čedna, a čini se, da postaje svakim danom još čednija. Oni su neaktivni i sterilni i prema unutra i prema vani, u svojim strogo ortodoksnim stvarima, kao i u onim stvarima, koje su općenitije naravi, koje su nam manje ili više zajedničke. Čini se, kao da se oni zadovoljavaju s tim stanjem i da im ni ne pada na pamet, da bi to trebalo i moglo da bude drugačije.

To je stanje u neku ruku nenormalno i ne odgovara karakteru ortodoksije. Ona bi po svom mentalitetu, po svojoj naravi, morala biti vrlo aktivna, gorljiva, pa čak i borbena. Ona je to barem drugdje, u krajevima, gdje su njihove naseobe i općine već i starije. Naša je ortodoksija u nekoj apatiji i letargiji. Ravnodušni su prema aktuelnim pojavama u velikom židovskom svijetu, čak i prema pokretima unutar same ortodoksije. Veze između pojedinih ortodoksnih općina u Jugoslaviji vrlo su slabe, kao da nemaju zajedničkih interesa, potreba i ciljeva. Ortodoksi naših pojedinih općina stoje tako malo u kontaktu, da se jedva i poznaju. Čak u jednoj te istoj općini ne vlada među ortodoksima duh zajedništva, obrnuto, ima među njima dosta nesloge, trvenja, a katkada i žestokih borba. Dakako, da su još slabije veze naše ortodoksije sa onom izvan naše države. Naše su ortodoksne općine poput izoliranih otoka. Ma da te općine brojčano ne opadaju, nego rastu pridoaskom ortodoksa iz vana, one izgledaju poput suhih debla, što će doskora početi trunuti, da postepeno obamru i propanu.

Bez unutarnje snage i poleta, u sebi slabi i među sobom nesložni, oni ne mogu da vrše gotovo nikakav utjecaj na svoju židovsku okolinu, koja nije ortodoksna. A taj bi utjecaj kod nas bio i te kako potreban i mogao bi biti vrlo blagotvoran. Iz redova ortodoksa morale bi nam pridolaziti nove dragocjene sile, morali bi nam pritjecati živi židovski sokovi, koji bi nas obogaćivali, pomladjivali i jačali. Tu funkciju ortodoksija kod nas ne vrši. Ona sebi niti nije svijesna te svoje funkcije. Ona nam ništa ne daje, čak sama neprestano gubi na terenu u svojoj sadržajnosti i u svojoj važnosti.

To je stanje u nas jedan veliki minus. Ako je jugoslavensko židovstvo tako inferiorno u židovskom kulturnom pogledu, onda se to može dobrim dijelom pripisati jalovosti naše ortodoksije. To je jedna čudnovata pojava, čudnovata naročito još i po tome, što svijetom, i kod Židova i kod nežidova, struji neka sklonost ka religioznosti. Sigurno je to jedna reakcija na ratne i poratne prilike. Svijet je umoran, nesretan i ogorčen do skrajnosti, željan je jedne mirne, čvrste i naivne sreće. Odatle struja ka religioznosti. U jugoslavenskom židovstvu to jedva opažamo, već ako, onda u redovima ortodoksa, osobito cionista. Naši ortodoksi toga ne vide

i ne osjećaju, ne vode o tome računa, ne podupiru taj razvitak i ne iskorišćuju tu situaciju, od koje bi i oni direktno mogli imati znatnih koristi.

U tome je po mome mnijenju pitanje naše ortodoksije.

Ja to pitanje ne nabacujem i ne otvaram, da naše ortodokse pozovem i obodrim na jednu kulturnu borbu, a najmanje na jednu borbu u agudističkom pravcu. Kad bih se morao bojati takovog učinka i shvatanja kod naših ortodoksa, ja to pitanje ne bih iznesao. Smatram Agudu velikom nesrećom za židovski narod. Masa je Agudista zavedena po svojim vodjama. Masa Agudista ne zna, o čemu se zapravo radi i nije si svijesna velike opasnosti, koja židovstvu prijete od Agude. Njezini se vođe služe metodama tako nedostojnim i odvratnim, da je nemoguće vjerovati u čestitost njihovih namjera. Tko se doista bori za jačanje vjere, makar u konfesijskom smislu, taj ne smije posizati za tako opakim i strašnim metodama, kakovim se služi Aguda. U borbi »lešem šamajim« ne smiju se upotrebljavati metode, koje znače očiti »hilul hašem«. Ortodoksi u našoj sredini, a po kvaliteti svoje ortodoksije, nemaju ni najmanjeg prava, da prema svojoj tako tolerantnoj židovskoj okolini zauzmu netrpeljivi, fanatični i zlotovski stav Agudista.

Mislim, da bi bilo skrajnje vrijeme, da se naši ortodoksi orijentiraju mizrahistički. Tako bi dobili priključak na cijelo moderno, pozitivno židovstvo. Putem Mizrahija naša bi se ortodoksija mogla preporoditi. Postala bi sposobna i voljna, da jačajući sebe ujedno jača i oplodjuju naše u pogledu židovske kulture tako siromašno jugoslavensko židovstvo. Današnji negativni stav naših ortodoksa prema cionizmu najbolje pokazuje svu ispraznost i jalovost naše ortodoksije. Naši su ortodoksi najvećim dijelom prema cionizmu sasvim negativni i ravnodušni. Čak vele mnogi od njih često puta, da im je taj pokret vrlo simpatičan, a kad se od njih traži ma i najmanja potpora, onda nailazimo na zatvorene ruke i zatvorene džepove. Onda dolaze izgovori, kojih se stidimo i radi nas i radi ortodoksa. Osobito je obljubljen izgovor ortodoksa, da ih ortodoksija stoji tako znatnih novčanih žrtava, da nijesu u stanju, da išta daju za cionizam, za Keren Kajemet, za Keren Hajesod i t. d. Taj je izgovor neiskren, nedostojan i često puta neistinit. Oni nijesu niti za svoje specijalno starovjerske potrebe ni iz daleka tako požrtvovni, kako bi trebali da budu. Oni znadu dobro, da su njihovi predji davali i radili kud i kamo više za židovstvo, a davali su rado i nijesu to osjećali »žrtvom«. Oni znadu, da i danas još ortodoksi Zapada, u Americi, Engleskoj, Njemačkoj, pa i u Poljskoj, daju često, mnogo i rado, za izgradnju Erec Israela, dok naši ortodoksi gotovo ništa ne daju, čak niti za ortodoksne potrebe, koje prelaze uzane lokalne granice. Tvrdim, da je u Jugoslaviji velik broj neortodoksa-Židova, a naročito cionista, koji daju i rade mnogo više za židovstvo, nego najbolji naši ortodoksi. Požrtvovnost i ljubav prema židovstvu je u tih neortodoksa naših krugova tolika, da oni imadu veliko razumijevanje i za potrebe ortodoksa, pa ih podupiru i moralno i materijalno, i pored toga, što kod većine na-

wish Agency treba smatrati kao etapu k svjetskom kongresu. Drži, da bi mizrahi mogao organizirati svu ortodoksiju, da se njegovi zahtjevi uvažuju. I mi se divimo radu halucim, ali u Palestini se provadja sistem da se favoriziraju lijeve radničke grupe, a zapostavljaju religiozne, što otežuje ustup religioznog židovstva u cionističku organizaciju.

Van Vriesland pledira za proširenje Jewish Agency-a. Sadašnja je administracija pre-slaba prema zadacima, koje bivaju sve veće. Prelazeci na pitanje budžeta ustanovljuje, da baš ovi 10—20% budžet, što nisu našli pokrića, ometaju praviln rad. Moramo da postavimo budžet, koji ćemo i namaknuti. Ne smijemo započeti zadace, koje nadilaze naše snage. Radnici, koji uvijek hoće stvoriti fait accompli, najviše od toga trpe. Traži da se pitanje administracije naše poljoprivrede stavi na dnevni red.

Hindes izjavljuje, da obnovni rad treba prenijeti na Jewish Agency i rasteretiti cionističku organizaciju. Sumnja, da će biti moguć sporazum s ortodoksijom.

Sprinzak kritikuje držanje nekih cionista u Palestini u pitanju kupovanja zemljišta. Radništvo ima upliva na sve institucije uprave, jer je nešto stvorilo. Budžet mora da se prekorači, jer inače ne ćemo napredovati. Radnici ne će da se otmu kontroli, ali ne ćemo moći naći sposobnih upravitelja za našu tešku zadaću. U pitanju Jewish Agency-a naglašuje, da treba jasno opredjeliti njezine zadace. Imaju se osigurati zahtjevi kao što su nastavak imigracije, geulat haarec, hebrejski jezik, židovski rad.

U četvrtak nastavlja se debata.

Struck se tuži na zapostavljanje mizrahija kod sastava budžeta i govori o odnošaju prema Agudas Jisrael.

Levite podupire prijedlog za proširenje Jewish Agency-a.

Dr. Weizmann stavlja u ime Egzekutive formalni prijedlog, da se prihvati princip Jewish Agency-a u smislu američkih prijedloga. Reflektirajući na razne primjedbe u debati, izjavljuje ponajprije, da ne će voditi borbu protiv radništva u Palestini i žali tek umjetno stvorenu situaciju, koja je uvjetovana današnjim prilikama. Radnici postigli su svoje pozicije, jer su radili, što drugi nisu učinili. Govornik žali, da se njegove riječi na zlo upotrijebe i iskrivljuju, naročito se to u zadnje vrijeme dogodilo u palestinskom novinstvu.

Odlučno odbija, da se hoće izbjegavati jasni stav prema pojedinim problemima. Pitanje, na koje treba da odgovorimo jest, što ima da bude sjutra. Današnji opseg našega rada gotovo je jednak stagnaciji. S toga gledišta mora da se promatraju svi prijedlozi. Ali protuprijedloga uopće nema. Protivnici zadovoljavaju se time, da drže žalobne govore, ali time se ne stvara kolonizacija. Tvrdim, da u intenzitetu cionističkog osjećaja ne zaostajem ni za kim. Ali baš zato hoću da dodjem za korak naprijed, i ako spoznajem opasnosti. Treba

odvažnosti da podjemo u susret opasnosti, ali nije nikakova odvažnost oklijevati i čekati na čudo. Ne možemo danas više da pristupimo palestinskom pitanju s nazorima odeškog komiteja. Palestina bačena je sad u svijet, a svijet je hladan i tvrd. Tu mora da smo na svome mjestu i da održimo svoje pozicije. Nije istina, da smo mi Ameriku uzdigli nad Evropom. Uspjesi rada u Evropi najviše su nas veselili i rad delegata Keren Hajesoda u Poljskoj, Rumunjskoj, Južnoj Africi i u Njemačkoj; vrlo nas je obradovao. Ali Evropa sama ne može da dade novac. Ne smijemo prezirno govoriti o tome, da smo dobili 100.000 funti više ili manje, jer baš nedostatak ovih 100.000 prouzrokovao nam je silnih briga.

Ima opasnosti u Jewish Agency-u, o našoj će jakosti zavisiti, da ih reduciramo na minimum. Moramo se jasno odlučiti. Ne smijemo istovremeno reći da i ne. Na pitanje Grünbauma odgovara, da će po američkim prijedlozima zastupnici u Jewish Agency biti birani na 2—3 godine. Nitko u Americi nije mislio na notable, već je cionistička opozicija pronašla tu terminologiju, postavila je sliku, da se protiv nje bori. Što će da postane iz cij. organizacije, nemože se predskazivati. Kad će biti oslobođena teškog tereta i moći da se koncentrira na definitivne zadace, zadržati će svoj upliv i postavljati kadere za Palestinu. Pitanje je, da li Akcioni Odbor hoće da prihvati velik program za izgradnju. S budžetom od 400.000 funti ne možemo egzistirati i lakše će se dobiti jedan milijun za veliki plan no 400.000 s kojima se ne može ništa započeti. U svemu drugome ćemo se sporazumiti, ali to je glavno pitanje. Akcioni Odbor mora reći, da li je pripravan, da se zalaže za to, ili se hoće rasparkiti u hiljade sitnih stvari, koje ostaju bez važnosti. Govornik naglašuje, da smatra ovu jedinicu kao obratnicu i želi, da novim putem pokročimo s odvažnosti i dostojanstvom. »Vidim židovsku narodnu domovinu blizu kao na dohvatu preda mnom, a podnašamo Tantalove muke. Moramo jednom da probijemo krug i podjemo naprijed.« Na koncu naglašuje govornik, da cionistička organizacija do sad nije angažovana i da može slobodno odlučiti, da li prihvaća ili odbija ove prijedloge. Cionistička organizacija mora da ima jasan program za budući rad i onda birati podesnu osobu za provedenje toga programa. Govornik ne će da prihvati drugi kakav program, jer na drugoj bazi, no što je predložio, ne vidi mogućnost rada.

Gosp. Sokolov izjavljuje, da kao mnogi govornici vidi opasnosti saradnje s necionistima, ali ipak moramo s najdubljim uvjerenjem da preporučimo prihvati prijedloga. Govornik se čudi držanju opozicije, koja pokazuje veliku zabrinutost za cionističku organizaciju, ali se punom snagom ne zalaže za nju. Cirkulari i pisma Egzekutive u organizacionim pitanjima ostala su neriješena, sabiranja za šekel ne zadovoljavaju. Bilo bi dobro, kad se ne bi samo pisali polemički članci o važnosti organizacije, već i nešto uradilo, da se ona

izgradi i učvisti. Govornik apelira na minoritet, da prihvati prijedloge, e bi Akcioni Odbor stvorio jednoglasni zaključak. Bojazan, da bi cionistička organizacija mogla oslabiti uslijed Jewish Agency nije opravdana, ali naškoditi može nesloga u cionističkim redovima i raspoloženje pojedinih cionista, koji sami izjavljuju, da organizacija ne može dalje opstajati.

Govornik zatim govori o načinu sastava Jewish Agency naročito u Americi i citira engleski primjer, gdje se pregovaralo sa svakom korporacijom, koja je demokratsko zastupstvo engleskoga židovstva. Konačno izjavljuje, da je nemoguće stvoriti i opet jedan provizorij.

Dr. Feiwel čita organizacioni plan, koji u glavnome prikazuje nazore Egzekutive glede budućeg oblika Jewish Agency, ako se prihvate američki prijedlozi.

Blumenfeld traži od Akcionoga Odbora jasnu odluku, da li je ili nije za proširenje Jewish Agency-a. Cionistička propaganda mora da se postavi na novu podlogu, da doista dobije nove ljude. Najteži je rad namicanje novaca, za to moramo izbraziti ljude. Preporuča osnutak centralnog instituta za propagandu.

Motzkin priznaje velik rad Weizmanna u Americi, a žali njegovu ideju o Jewish Agency. Cionistima preostat će samo galutska politika i kulturni rad. Jewish Agency ne može prihvatiti kao čefinitivum, već moramo ostaviti otvorenu mogućnost da u podesnom času sazovemo svjetsko kongres.

Dr. Chajes upozorava, da Američani ne traže prava, već vele, da ne mogu preuzeti odgovornosti, ako ne dobiju prava. Ako bi nastao jedan konflikt između Jewish Agency i cionističke organizacije, ne boji se, da bi cionistička organizacija mogla podleći.

Locker osporava pravo Akcionom Odboru da stvori zaključak u pitanju Agency-a. Organizovano radništvo Palestine je protiv proširenja Agency-a, dok se zastupnici necionista ne biraju demokratskim putem. Misli, da se Palestina može izgraditi nacionalnim kapitalom, koji se može dobiti od židovske mase. Ne smijemo se podvrći psihologiji američkih bogataša. Traži saziv svjetskoga kongresa.

Grünbaum traži, da u konstituciju Jewish Agency-a dodje do izražaja, da je to zastupstvo židovskoga naroda, a ne samo udruženje usvrhu kolonizacije. Nadalje, da je cijela ta korporacija provizorij do saziva svjetskoga kongresa. Ne prihvate li se ti prijedlozi, tad će to za minoritet biti platforma za kongresne izbore.

D. Jacobson traži komisiju za uredjenje odnošaja između Keren Hajesoda i Keren Kajemeta. K pitanju Agency-a primjećuje, da nemamo prava isključiti druge Židove, koji hoće da sudjeluju na izgradnji Palestine. Cioniste još nisu ispunili svoju dužnost. Konačno podsjeća na to, da je Grünbaum prije 2 godine dokazivao, da je saziv

knjiga na svoj stol. Uzeo je knjige pod pazuh i pošao njima do poručnika O., kojega je upozorio, da su to litavske knjige, a on da je hebrejski tumač. »Ja, tu ništa ne pomaže,« reče poručnik, »litavski je tumač otputovao, a Vi ga ovaj put morate zastupati.« »Ali ja neznam ni riječi litavski,« odvratil Deutschländer. »Vi znadete hebrejski?« »Da, g. poručniče.« »Dakle, litavski je mnogo lakše od hebrejskoga! Odstup!«

Kad me je ugledao skočio je veselim usklikom na noge, pri čemu su zrakom letjele razne cedulje s bilješkama i tražio je za mene priliku za sjedjenje. Pri tome razvijao je veliku gospodarsku revnost. Htio je da me po svaku cijenu posluži. Mi ješao je kakao s držalom naliv-pera i pokušao je da mi makazama namaže hljeb s marmeladom. Medjutim dao mi je nužne informacije o lokalnim prilikama. Od njega sam dobio prve izvještaje o situaciji tamošnjih Židova, koje je on posmatrao sa svoja dva specijalna gledišta, s ekonomskoga i seksualno-etičkoga. Isposta-

vilo se, da najprije govorim o posljednjem gledištu, da se zaljubio u židovske djevojke Kovna, a da se lično nije ni s jednom upoznao. Ali zato nije mogao dosta da priča o njihovim lijepim očima i njihovoj graciji te ćudorednom i čednom biću. U ekonomskom pogledu imao je mnogo briga i nevolja. Savjesno pokušao je da sve ispita i da sastavi statistiku, da bi dokučio metode kalkulacije trgovaca i kramara, ali mu to nije uspjelo. Sva njegova iskustva ostavila su ga na cjedilu. Pošao je od dućana do dućana glavne ulice, ulice cara Vilima (sva su imena ulica po okupacionim vlastima promjenjena i dobile su njemačko-patrijotska imena) i morao je ustanoviti, da cijene za iste predmete znatno variraju. Morao je nadalje konstatirati, da u istome dućanu ista roba ima raznu cijenu već prema doimu, što ga pravi kupac. Nešto o modernom knjigovodstvu, ma i u najčednijoj formi, osim u sasvim velikim trgovinama, nije našao i njegovo je srce bilo puno tuže i gorčine. I još sad, kad kao uvaženi član »kluba nekadašnjih

intelektualaca« govori o tim stvarima, zakriljuju sjene njegove blage poteze.

Kad sam htio poći da se javim šefu, kapetanu B., opet se u njemu budila kućdomaćinska narav. S velikom strogošću promatrao je moju opremu i neprestano uredjivao moju ogrlicu još na vratima odjela za novinstvo. Prikazao mi je — a takovih prikaza dobio sam i s drugih strana — kapetana kao bijesnog zastupnika stroge službe i vanrednoga pedanta, pred kojim sve strepi. Ali ja sam mu se dopao i nisam imao razloga da se na njega potužim. Ukazao mi je mnoge ljubeznosti i učinio mi je konačno veliku uslugu. Istina je, da sa svojim ljudima nije najljubeznije postupao. Ali za »fanatika« vojničke trezvenosti, koji se zaklinjao na poljski službeni red pješadije, nije bilo lako da izadje na kraj s tim čoporom pjesnika, novinara, slikara i kipara. Odjel za novinstvo bio je sigurno najslabija militaristička formacija cijele vojske. Taština pojedinaca išla je skoro za tim, da pušta bujni porast kosi. A ako pomislimo, da je za našega kape-

svjetskoga kongresa nemoguć. Onda se prilike nisu poboljšale.

Hellmann izjavljuje u ime Hitahduta, da je njegova frakcija uz neke uvjete za prihvatanje američkih prijedloga i konstatuje, da po Feiwelu izneseni nacrt odgovara u glavnim uvjetima. Traži sigurnost, da se ne će promijeniti konstitucija K. K. L. Da je Weizmann jedan dio svoga vremena posvetio Evropi, mogao je dobiti velike svote. Odbija kritiku rada palestinskoga radništva, koja se temelji na krivim činjenicama.

Kaplan izjavljuje, da rad u Palestini ne smije u tako sporom tempu napredovati. Ako damo važna prava Agency-u, moramo i znati, da li će moći i izvesti ono, što od nje očekujemo. Odbija, da trebamo nove ljude, da prestane nered u palestinskom radu. Žali, da je Weizmann u tome savezu spomenuo Solel Bone, jer će se to krivo shvatiti. Solel Bone morao je stvoriti mogućnosti za židovsku građevnu industriju. To je bila jedna od zadaća cionističke organizacije, koja je radništvo izvršilo. Svi se stručnjaci čude neznatnom deficitu, koji sastoji od troškova pripravnog stadija. Solel Bone pretvorio se u poslovni institut, koji rado prima i savjete i kontrolu. U zadnje vrijeme bio je u poslovnom odboru i jedan član cionističke Egzekutive.

Dr. Weizmann izjavljuje da žali, što se njegove riječi iskrikljuju. On je izričito rekao, da ne spada među one, koji govore o »rdjavom gospodarstvu«, jer vrlo dobro poznaje neizmjerne poteškoće i činjenice, koje je Kaplan naveo. Spomenuo je Solel Bone samo kao primjer, da upozori, kako cionistička uprava zaostaje za događajima, jer je vrlo teško namaknuti sume za pokriće takovoga deficita, kakogod on razumljiv bio, ako nas se time iznenadjuje.

Dr. Ruppin prikazuje svoja iskustva u Americi i izražuje uvjerenje, da američki Židovi pošteno misle da učestvuju u izgradnji Palestine. Zatim daje pregled razvoja židovske Palestine unutar posljednjih 5 godina i naglašuje, da nije ugrožen samo naš cilj, već da bi mogle uslijediti i političke posljedice, ako će naš rad uslijediti u sadašnjem tempu. Naša je imigracija premalena, posjedujemo samo neznatan procenat zemljišta, a razvoj zemlje rapidno raste, tako da naš rad sve teži biva. Jewish Agency je mogućnost da nadjemo saradnike, koji će s nama dijeliti odgovornost. Odgovornost uvijek znači dužnost i prava.

Pristupa se izboru komisija, te su u komisiju za Jewish Agency izabrani Jacobson, Grünbaum, Farbstein, Hellmann, Motzkin, Brundy, Hinder, Locker, Gottlieb, a u budžetnu komisiju: Levite, Federbusch, Hantke, Goldmann, Kaplan, Usiškin, de Liene, Mereminsky, Alejnikov.

Darujte za halučku farmu

tana bio pogled jedne neošišane glave čavao k njegovu lijesu, tad sebi možemo predočiti, kako bi konačno morao da izgleda taj lijes. Možda sam ušao u volju mome šefu zbog moje ćelavosti, jer je njezina veličina i stalnost jednom za uvijek odagnala svaku brigu u tome smjeru. Uostalom prikazivao je Dehmel u svojim ratnim dnevnicima interesantan portret toga kapetana. I ako se trudio, baš radi diferencija, što ih je s njime imao, da bude objektivn, ipak ga je odveć neljubazno prikazao. Jedno moram da konstatujem: šef našega odjela za novinstvo bio je čovjek, koji je čitao knjige i to dobre knjige. Moglo ga se naći u uredu da čita na pr. Dostojevskoga. Literarni interes i razumijevanje nije baš preduvjet za držatelja vojničkoga, pa ma i poluliterarnoga mjesta. U dokaz toga hoću da nešto pričam o nasljedniku kapetana B.-a, natporučniku S., čije je kratko djelovanje izazvalo živu čežnju za njegovim predšasnikom:

Industrijska kolonizacija

Piše: dr. H. Fleiss.

Donašamo ovaj zanimivi članak iz »Jüd. Rundschau« i nadamo se, da će svojom aktuelnosti djelovati i kod nas. Mi ćemo se posebnim člankom kasnije osvrnuti na ovdje iznesene predloge.

Uredništvo.

U jednom članku u »Der Jude« istražuje Walter Preuss razloge sadašnjeg lošeg gospodarskog stanja u Palestini, sramnu činjenicu nezaposlenosti i razloge velikog broja onih koji opet odlaze iz Palestine. Od 30.000 imigranata, koji su poslije rata došli u zemlju, tek je maleni dio — oko 3000 — mogao naći stalnu egzistenciju u poljoprivredi, dok je 2.500 ljudi zaposleno u tvornicama i većim radionicama. Preko 8000 ljudi zaposleno je u svojstvu nadničara u raznim strukama, dok su 60% tražili mjesta kao obrtnici, učitelji, činovnici i t. d.

Ovih 8000 radnika zaposleno je u građevnoj industriji i kod javnih radnja, a kako su ove dvije struke posve provizornog karaktera (obje su sezonske radnje), jasno je, da je i pored ono 2000 besposlenih i ovo 8000 radnika te veliki dio onih 60% nemanuelnih radnika u lošem i nesigurnom položaju. O jednoj sigurnoj egzistenciji ovih glavnih masa nove ali je ne može biti govora, jer je to vječno žongliranje provizornim radnjama, kako bi se zaposlilo haluce u novoj, kad se dovršila stara javna radnja.

Jasno je, da to loše utječe i na upotrebu sredstava, koja se često moraju upotrebljavati za radove iz nužde (Notstands-Arbeiten), umjesto da se privedu produktivnom stvaranju.

Ova labilnost, zajedno s njenim lošim psihološkim i političkim djelovanjem, ima jedan jedini razlog, o kojem moramo biti na čistu, i čiju principijelnu važnost ne smijemo izgubiti iz vida.

Osobito velika sredstva, potrebna za poljoprivrednu kolonizaciju današnjim metodama, ne će se moći namaknuti sibirnim fondovima. Pokušaj oporezivanja u glavnom nije uspio. Između sredstava, koje imamo i koje bi trebali, velika je

Jednoga dana našao sam pred regalom za knjige slugu rečenoga natporučnika, i činilo se da marljivo nešto traži. Pitao sam ga, da li rado čita, a dobroćudni i brbljavi momak pričao mi je: »O, ja vrlo rado čitam, i sav svoj novac izdajem na knjige — i natporučnik rado čita — moram mu uvijek reći, kako mi se knjiga dopala i onda je njemu pozajmim.« »No,« pitao sam, »imadete li uvijek isti ukus?« »Ne — to baš ne — čitao sam sad baš neku knjigu, to je igrokaz — gotovo je kao ljubavni roman, zove se »Maria Stuart« — i tu sam mu knjigu dao, ali mi je on povratio — došao je samo do trećega čina — bila mu je dosadna.«

Naivna pripovijest, momak nije mislio na ironiju, ne će se onome, koji je imao posla s gospodinom natporučnikom, činiti nevjerovatnom; ali za upravitelja za novinstva, koji ima da zastupa duševnu kulturu Njemačke u zaposjednutom predjelu, ipak je to nešto.

razlika, a kako nisu uspjeli herojski napori naših vodja, da tu stvore ravnotežu, možda i nisu mogli uspjeti, to je pitanje promjene taktike kod namicanja novaca od principijelne važnosti.

Na ovo zauzimanje stajališta promijenjenoj situaciji, dana su dva odgovora. Jedan je narodni zajam, a drugi industrijalizacija Palestine. Ko narodni zajam promatra skepsom, mora doći do zaključka, da je industrijalizacija Palestine zadnja mogućnost naše generacije, da brzim tempom i u širem opsegu stvorimo židovsku Palestinu.

Da je time dana mogućnost, Palestinu naseliti brzim tempom, jasno je. Industrija ukamaćuje investirani kapital brzo i dosta visoko, dok se kod poljoprivrede na to ne može računati. Time će biti dana mogućnost proširenja produkcione baze.

Kojim putem treba ići, da se u Palestini osnuju nova industrijska poduzeća. Treba li to prepustiti inicijativi pojedinih poduzetnika ili ima mogućnost, da se poduzeća osnivaju sistematski i zajedničkim sredstvima? Dosadašnji rezultati industrijskog razvoja Palestine pokazuju, da je samo malen broj poduzeća, koja su osnovana od pojedinaca, imala zdravi i uspješni razvitak. Većina trpi od nedostatka kapitala i ne mogu se dovoljno opirati raznim nepredviđenim događajima kao gospodarska kriza, zatajenje trga i sl. Mnoga poduzeća nisu se poradi premalenog kapitala i pomanjkanja stručnih sila uzdigla iz početnog stadija i time diskreditiraju samu stvar. Pošto je preduvjet za uspješni razvitak industrije pored ljudskih i stručnih kvalifikacija jedna dobra financijska fundacija, te kako je nemoguće predvidjeti sve moguće zapreke, a osnivanje poduzeća mora da bude stvar po kapitalu jakog srednjeg staleža, čini se, da je najbolji ovaj put:

U svim gradovima industrijalno razvijenih zemalja, u kojima već postoji jaki cionistički život i u kojima se nalaze stanovite industrije, kod kojih sudjeluju Židovi direktno ili indirektno, treba da za to sposobni ljudi iz mjesnih organizacija prikazuju rentabilnost i mogućnost, da se ove lokalne industrije prenesu u Palestinu. Stručnim komisijama i saobraćajem sa za to stvorenim centralnim institucijama neka se istraže prilike. Bez sumnje će se kod toga konstatovati, da se i osim poznatih mogućnosti tekstilne, konzervne, šećerne, duhanske i dr. industrije mogu uvesti i nove produktivne grane. Akcijona društva, koja se imaju osnovati od što većeg broja osoba dotične industrije, moći će u praksi provesti ovako stečeno znanje. Ova poduzeća neka u početku budu malena, da se steknu iskustva i osujete gubici. Činjenicom, da se množinom sudionika financijsko terećenje pojedinaca smanjuje, ono se laganije snosi. A budući se ovdje radi o investicijama, koje imaju izgleda na materijalni uspjeh, to će visina sudjeljujućeg kapitala daleko premašiti iznose Keren Hajesoda.

Ustanove industrijskih mogućnosti, te mobilizacija sposobnih stručnjaka i kapitala, ne smije se prepustiti samo inicijativi pojedinih mjesnih grupa, već mora da bude programna za dala zemaljskih saveza. Ovi će imati zadaću, da posreduju, gdje nema mjesne inicijative, da sudjeluju kod organizacije lokalnih sila i

toku. Kampanju provodjaju ovaj puta samo lokalni saradnici bez pomoći kakove vanjske delegacije. Vodje cionističke organizacije putuju zemljom i organizuju svagdje rad. U 6 gradova, među njima Rosario, Cordoba, Montevideo, Assunsion, kampanja je u punom toku. Kraj kampanje za KH provadja se istodobno i agitacija za cionizam.

Keren Hajesod u Voliniji. Direktorij poljskog K. H. sprema opširnu akciju za K. H. u Voliniji. Nakon što će se izraditi točan program, izaslati će direktorij svoje ponajbolje radnike kao delegate u Voliniju, da ondje provedu akciju. Kampanja će obuhvaćati cijelu Voliniju te će se provadjeti u rajonima i to ponajprije u Kovelu i Vladimiru Volinskom.

Keren Hajesod u Kini. Rabindranat Tagore se interesira za Palestinu. Kako nam iz Šanghaja javljaju, nastavlja se ondje K. H. rad pod vodstvom dra Bencijona. Mnogobrojne skupštine održale su se u hramovima i dvoranama, a na njima je dr. Benzion objasnio važnost obnove Palestine. Značajan je veliki interes, što ga i nežidovi pokazuju za Palestinu. Mnogi od njih doprinijeli su pače za K. H.

Poznati indijski pisac Rabindranat Tagore, koji je već često pokazao interes za obnovu Palestine, koji se upravo vraća iz Japana u Indiju, primio je poziv dra. Kadooriea, da prisustvuje jednom K. H. banketu. Učestvovanje ovog velikog pjesnika bit će od velike koristi za daljni K. H. rad. Iz Šanghaja polazi dr. Benzion u Harbin, da ondje provede K. H. akciju. Potpredsjednik K. H. odbora u Šanghaju, koji je sam za K. H. doprinio L. 500, upravo se povratio s jednog agitacionog putovanja u Tientsin, gdje je proveo uspješnu akciju.

Iz Palestine

Iskorišćivanje vodenih snaga Jordana. U engleskoj donjoj kući stavio je poslanik Becker interpelaciju na ministra za kolonije Thomasa glede konačnog rezultata iskorišćivanja vodenih snaga rijeke Jordan. Ministar je izjavio, da se, kako se iz izvještaja razabire, u Palestini električna sila još ne proizvodi iz vodenih snaga. Jafanska električna centrala instalirala je strojeve na pogon uljem, koji daju 1000 ks, a uskoro će se povisiti na 1250 ks. U Haifi instalovani su strojevi na pogon uljem u jakosti od 1200 ks. Projekt za iskorišćivanje Jordana predviđa tri centrale po 24.000 ks. Maksimalna jakost, što se vodenim snagama Palestine može postići iznosi 200.000 ks. Pri koncu izjavio je ministar, da koncesija za Jordan još nije stupila na snagu.

Uvećanje židovskog posjeda oko Kfar Sabe. Zbog promišljenog rada PLDC razvija se u sve većim područjima oko Kfar Sabe intenzivan gospodarski život. Danas se ondje nalazi u židovskom posjedu 22.000 dunama ubrojav i područje Herzlije. Još pred nekoliko godina iznašao je židovski posjed u ovom kraju samo 7300 dunama. Obzirom na 4500 dunama, što ih je nedavno PLDC kupio kraj Ejn Haja te 1000 dunama, što ih je kraj granice kupila američka grupa Raanana, možemo područje oko Kfar Sabe označiti židovskim vlasništvom. Prošlog mjeseca predano je 1842 dunama KKL-u, te je time omogućena izgradnja kolonije u Ejn Haju, koja je dosada obuhvaćala samo 424 dunama.

Trgovački položaj Haife u maju. U maju bila je trgovina vrlo mirna. Izvoz žita se je spram prošlog mjeseca poboljšao. Izvezeno je 366.700 kg u vrijednosti od LE 61160, što spram prošlog mjeseca odgovara porastu od 261.125 kg u vrijednosti od LE 4147. Cijene žitarica pokazuju rastuću tendenciju. Cijene pamučnoj robi pale su za 5—10% ispod cijena na evropskom tržištu. Razlog je tome vrlo ograničen promet. Isto tako su pale i cijene mesu. Francusko brašno nudja se po 110—120 franka po 100 kg, te je time jeftinije od domaćeg.

Izvozna trgovina Haife u mjesecu maju 1924. Uvoz je u maju iznašao 5270 tona u vrijednosti od LE 102.884, te spram prošlog mjeseca pokazuje maleni nazadak.

Tržne cijene u Jafi u maju na veliko. U maju su se cijene malo promijenile. Usprkos sirske zabrane izvoza poljskih plodina pale su u Palestini cijene pšenice i ječma osjetljivo. Domaće raži i krumpira imade u obilju na raspolaganju, a isto i rajčice. Cijena domaćem brašnu pala je na PT 200 po 100 kg, a uz istu cijenu moglo se dobiti i američko i australsko brašno. Rangunska riža po-

Dohoci Keren Hajesoda do 30. juna 1924. Niže donasamo prikaz dohodaka Keren Hajesoda od 30. juna o. g. i te svote, koje su unišle do 1. aprila, kako su po revizorima ustamovljene, a zasebno

primitke u aprilu, maju i junu te konačni rezultat do 30. juna. Svote pojedinih zemalja su zaokružene, no to je kod konačne svote uzeto u obzir. Ukupni primici do 30. juna iznašaju L. 1.398.286.

	Ukupno do 31. III. 24.	april	maj	jun	Ukupno do 30. VI. 24.
Sjedinjene Države Amerike	807 084	29 583	27 778	20 855	886 199
Kanada	69 135	3 380	—	—	72 515
Južna Afrika	47 154	2 000	—	8 500	57 654
Pojedinački prinosi	34 408	2 055	3 033	1 619	41 115
Poljska	36 687	1 169	1 405	1 781	41 042
Čehoslovačka	29 328	1 508	316	1 052	31 205
Engleska	28 941	708	660	—	30 309
Rumunjska	22 850	1 094	2 041	1 488	27 474
Argentiniya uključivo Urugvaj	26 381	—	—	—	26 361
Holandija	24 514	—	—	—	24 514
Litavska	14 964	—	570	678	16 213
Ruski emigranti	14 259	—	200	—	14 459
Besarabija	12 523	75	—	3	12 601
Bugarska	7 391	895	—	593	8 879
Braziliya	5 925	945	—	—	6 870
Belgija	5 950	—	809	—	6 759
Austriya	5 689	295	332	408	6 725
Istočna Galicija	4 034	170	635	312	5 150
Jugoslavija	4 951	—	—	—	4 951
Finlandija	4 267	—	—	183	4 450
Mezopotamija	3 753	—	—	—	3 753
Letlandija	3 302	63	60	257	3 682
Čile	3 370	—	—	—	3 370
Bukovina	2 883	24	37	218	3 163
Elsas Lotringija	2 476	78	105	31	2 689
Estlandija	2 610	—	36	—	2 646
Tunis	2 642	—	—	—	2 642
Francuska	2 578	—	10	—	2 588
Danzig	2 087	325	124	45	2 581
Danska	2 506	—	17	—	2 523
Grčka	2 288	—	—	—	2 288
Švajcarska	2 044	—	199	4	2 247
Maroko	1 833	—	21	55	1 913
Italija	1 881	—	—	—	1 881
Švedska	1 523	41	117	140	1 821
Palestina	1 318	—	104	267	1 689
Norveška	1 338	101	222	—	1 660
Aden	800	—	—	—	800
Sibirija	743	—	—	—	743
Transilvanija	576	—	138	—	714
Alžir	664	—	—	—	664
Indija	420	100	—	128	648
Turska	600	—	—	—	600
Portugal	540	—	—	—	540
Španija	353	—	—	—	353
Kina	284	—	—	—	284
Gibraltar	271	—	—	—	271
Luksemburg	201	—	—	44	245
Egipat	—	—	—	160	160
Razne zemlje	225	—	—	10	235
L. 1 253 154	43 612	38 970	38 832	1,374 830	
Nadalje:					
Zas. prinosi za uprav. troškove	16 000	—	—	—	16 000
Keren Hageulah, Palestina	4 580	—	59	200	4 819
Fond dragulja cion. org. žena	2 553	—	—	75	2 628
L. 1 276 558	43 612	39 009	39 108	1,398 286	

pustila je na PT 183. I šećer je pojedini te notira PT 385 po 100 kg.

Plenarna sjednica Vaad poela Hitahduta. Glavni biro svjetske cionističke radničke stranke Hitahdut sazvaio je za 12. augusta u Berlin sjednicu Vaad poela. Na dnevnom su redu sljedeća pitanja: Položaj u Palestini (referat I. Sprinzak), Izvještaj Hitahdut frakcije o IV. sjednici A. K. — Pitanje Jewish-Agency (referat Weltsch i Kaplan), — Kolonizaciona i finansijalna politika (referent Arlosorov-Tverski), — Organizaciona reforma svjetske cionističke organizacije (referent dr. Hellmann), — Hehaluc i alija (referent Friedland), — Praktički palestinski rad (referent Efer — Svedrlov), — Izvještaj glavnog biroa organizacija Hitahduta, — Pitanja židovske autonomije i zemaljske politike.

Jedno beduinsko pleme hoće da primij židovstvo. Kako Haarec javlja, obratili su se vodje beduinskog plemena Arab al Šmalni, koje oko Safeda obitava, na vladu molbom, da poradi kod rabina, kako da im se omogući primitak u židovstvo. Kao motivaciju navodjaju, da su nakon što su ispitali svoje podrijetlo, uvidjeli, da su im predj bili Židovi, pa bi se htjeli do povrat vjeri svojih otaca. Pripominju još, da su se već obratili na nadležna mjesta u Safedu i Jerusolimu, no dosada još nisu dobili odgovora. Kako se glasa, sačekali

će se odlukom, dok se ne povrat nadržabin Kook i Herbert Samuel.

Novi vršaci strojevi za Emek. 4. tamusa pripjela su u Palestinu 3 nova velika vršaca stroja iz Engleske, a određeni su za Nahalal, Kfar Jeheskijel i Bet Alfa. Kupljeni su od novca Keren Hajesoda i kolonizacionog departmana cionističke palestinske egzekutive i to uz cijenu od L. 600 po komadu.

Nova automobilska linija u Palestini. Udruženje kolonista Donje Galileje organizovalo je novu dnevnu automobilsku liniju između Haife i Javnela.

Udruženje za poljepšavanje Tel Aviva. Na inicijativu Ahaad Haama, Bijalika, Šmarje Levina, Diesengova i Jaffea sazvana je skupština Telavivskih stanovnika, da raspravi, kako da se osnuje udruženje za poljepšavanje grada.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od 31. o. mj. primio do znanja izvještaj g. prof. Pazi Goldmanna o njegovom radu za Keren Hajesod u Nišu, Skoplju i Bitolju, a zatim se raspravljalo o nastavku rada prof. Pazi Goldmanna u Beogradu. — Palestinka Egzekutiva, odjel za trgovinu i industriju obavješćuje nas, da je izišao novi carinski tarif, prema kojemu su slo-

bodni od uvozne carine svi strojevi za industrijske svrhe, gospodarski strojevi, marva, sjemenje i t. d. Iza toga izvješćuje Altmann o stanju akcije za halučku farmu, te je zaključeno obratiti se ponovno na sve one općine, koje do sad još nisu votirale prinosu za halučku farmu. Konačno riješene su neke administrativne agende.

Keren Hajesod u Bitolju. Delegat Keren Hajesoda g. prof. Pazi Goldman stigao je dne 11. iz Skoplja u Bitolj te se odmah stavio u sporazum sa svim židovskim faktorima našega grada radi provedenja akcije za Keren Hajesod. Gosp. prof. Goldmann održao je tri predavanja te je pobudio veliko oduševljenje za Keren Hajesod, što se vidi i po materijalnome uspjehu. Osnovan je kuratorij u koji je izabran počasnim predsjednikom g. nad-rabin Djaen a kao predsjednik g. Moša Beraha, tajnici LeOn Kamhi i Sami Levi, blagajnik Mošon Pardo, odbornici Čelebon Franko, Josip Batina, Vital Faraggi i Dario Pardo. Akcija će se nastaviti po lokalnom kuratoriju.

Darovi za halučku farmu. Bogošlovna općina u Zagrebu votirala je za halučku farmu 15.000 dinara, Bogošlovna općina u St. Bečeju 3.000 dinara.

U Beogradu darovali su g. sumu:

Dr. Fridrik Pops	10.000.—
Dr. Jakov Čelebonović	5.000.—
Lazar Avramović	2.000.—
Bencion i Alfanđari	1.000.—
Žak Ahnuli	1.000.—
Haim I. Alkalay	1.000.—
Žak Ahmuli	1.000.—
Zdravko Alfandarj	1.000.—
Jevr. žensko društvo	1.000.—
Dr. M. Munk	1.000.—
Dr. Bukić Pijade	1.000.—
Avram M. Koen	1.000.—
Samuel Azriel	600.—
Kalmi Ahmuli	500.—
Isak A. Koen brat	500.—
Pok. Haim i Jakov Josif	500.—
Braća Josif	500.—
Marko Konforti	500.—
J. Benavram	500.—
D. Hochner	500.—
Nisim M. Ruben	500.—
Jakov Baruh	500.—
Avram D. Farhi	500.—
Sestre Lebiove	500.—
Razni darovi	960.—

Ukupno Din. 30.660.—

Herzi-proslave. Bjelovar: Dne 20. Tamusa održano je u ovdajšnjem hramu svečana služba božja. Bjelovarska općina, koja ima i cionističko vodstvo tom se prilikom nije lijepo pomijelo, jer je službi božjoj pribivao malen broj građanstva, a naročito mnogi cionisti nisu našli vrijednim, da prigodom 20 godišnje obljetnice smrti odadu počast velikanu Teodoru Herzlu. Tek omladina bila je gotovo sva zastupana. Iza službe božje održao je spomen slovo g. dr. Gottlieb, koji nakon što je dao plastičan prikaz ličnosti dra Herzla, naglašuje žalosnu činjenicu, da nakon 20 godina ne napreduje pokret onako, kako bi mi htjeli, pa se pita, da li to može dalje ovako ići, jer nastavimo li ovako to znači našu propast. Moramo se prenuti

i ozbiljno raditi. Konačno apelira, da se što više daruje za Keren Kajemet.

Ruma. Dne 22. o. mj. održan je u ovdajšnjem hramu hoesped za dra Teodora Herzla. Kantoralne funkcije obavljao je uz pratnju orgulja g. kantor Heršković, dok je žalobni govor, u kojem je zorno prikazao Herzlovu ličnost održao zemunski nad-rabin dr. Urbach. Iza toga povedena je akcija za Keren Kajemet.

Sarajevo. Kao svake godine tako su i ove godine na obljetnici smrti dra Herzla priredjene žalobne službe božje. U ponedjeljak, dne 21. o. mj. bila je žalobna služba božja u aškenaskom hramu i kantoralne funkcije obavljao je nadkantor Rikov. Prije službe božje držao je u dvorani ove općine g. inž. Oskar Grof spomen-slovo. U utorak 22. pr. mj. održana je žalobna služba božja u velikom sefardskom hramu. Kantoralne funkcije obavljao je nadkantor Altarac uz sudjelovanje pjevačkog društva »Lira«. Spomen-slovo održao je poznati književnik A. A. Capon. U srijedu priredila je Mjesna cionistička organizacija žalobnu akademiju, na kojoj je spomen-slovo držao dr. Poljokan.

Karlovac. U subotu dne 19. o. mj. priredila je »Karlovačka Židovska Omladina« Herzlovu spomen-slavu. Spomen-slava započela je svečanom žalobnom službom Božjom, kod koje je fungirao g. nadkantor David Meisl uz sudjelovanje sinagognog mješovitog zbora. Iza toga održao je spomen-slovo u vijećnici bogoštovne općine g. Lav Stern (Zagreb). Održao je odličnom dikcijom ličnost Teodora Herzla i značenje njegovo za cionistički pokret i za židovstvo uopće. Raziožio je, govoreći o plodovima i nastojanjima cionističkog pokreta instituciju Jewish Agency, te završio toplim apelom na prisutno općinstvo, da svim silama poradi oko napredovanja palestinskog djela. Pjevanjem Hatikve, završena je spomen slava.

Primjetiti bismo morali, da se je na ovu spomen-slavu odazvala naravno cjelokupna omladina, što kod građanstva ni izdaleka nije bio slučaj. Razloge tome treba tražiti u nezdravim židovskim prilikama, koje vladaju u ovome gradu, tako da se u cionističkom smjeru radi vrlo malo ili gotovo nikako. Malobrojno židovsko građanstvo ovoga grada na žalost još uvijek ne shvaća ispravno cionistički pokret i ne radi prema svojim silama, a u mnogim slučajevima pače ometa rad malenom broju židovskih radnika među njima. Na užem sastanku, koji se održao u prisutnosti g. Sterna iza spomen-slave, raspravljalo se o mogućnostima intenzivnijeg rada, kojim će se započeti odmah iza glavne skupštine mjesne cionističke organizacije.

Gimnastička akademija u Zagrebu. Židovsko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu priredjuje u nedjelju dne 10. augusta o. g. u 5 i ½ sati poslije podne u baščama Streljane (Tuškanac) svoju gimnastičko-sportsku akademiju u korist svoje putne blagajne za V. omladinski slet u Novomsadu. Na programu su najljepše gimnastičke točke sletske propisne vježbe i birane točke u kojima će na svečanoj sletskoj akademiji istupiti zagrebački »Makabi«.

Očekuje se, da će i zagrebačko židovsko građanstvo po primjeru ostalih velikih židovskih centara naše države svojoj omladini omogućiti, da u što većem broju reprezentira uspravni zdravi mladožidovski naraštaj grada Zagreba.

Program akademija donijeli ćemo u narednom broju.

Promocije. Na zagrebačkoj tehničkoj promoviran je na čast inženjera Otto Rechnitzer, predsjednik S. Ž. O. U.; na čast inž. agronomije sumišljenik Duka Kohn, a na sveučilištu na čast magistra farmacije sumišljenici Altarac Nisim, Benjamin Fischbein i Blanka Fischl.

Saopćenje Saveza Omladinskih udruženja.

1. Prijavnice za slet treba da se što prije ispune i pošalju u Novisad, jer priredjivački odbor ne jamči, da će dobiti stan i popust na hranu onaj, koji se ne prijavi pravodobno.

2. R. O. treba da se saopće imena učesnika i u kojim će priredbama sudjelovati.

3. Tačno vrijeme dolaska (i kojom prugom) valja prijaviti nekoliko dana prije sleta Priredjivačkom Odboru, kako bi se isti mogao pravodobno pobrinuti za ukonačenje.

4. Svi učesnici u sportskim priredbama treba da budu bezuvjetno u nedjelju (17. augusta) u Novomsadu, jer se zakašnjenje ne će nikako uzimati u obzir.

5. Umjetnički izložbe na ovome sletu ne će biti.

6. Na izložbi omladinskih radova bit će izloženi ručni radovi na papiru, drvu, (Klebearbeiten, Scheerschnitt, Laubsägearbeiten) fotografije sa izleta i priredaba i t. d.

7. Udruženja treba da nastoje kako bi na izložbi omladinskih radova bio zastupan što veći broj članova.

8. Sletske proste vježbe treba da što više članova vježbaju. Još uvijek nije prekasno, da se marljivim radom vježbe precizno uvježbaju.

9. Pobjednici u pojedinim disciplinama na sletu bit će nagradjeni plakelama. Pobjednici u nogometu, hazeni i napokon udruženje, koje će se na svim natjecanjima kvalificirati kao najbolje, bit će nagradjeno posebnim nagradama.

10. Uložak iznositi će 10 dinara za natjecanje u jednoj grani sporta.

11. Upozoravaju se udruženja, da R. O.-u u najkraćem vremetu saopće tačan popis aktivnih učesnika na sletskim priredbama.

Radni Odbor S. Ž. O. U.

Pretkonferencija vodja udruženja na V. sletu u Novomsadu. Sazivljemo pretkonferenciju prvih vodja za ponedjeljak 18. augusta u 14 sati. Vodstvo udruženja treba da iz svoga kruga izabere jednog izaslanika na ovu konferenciju. Dnevni red mjesto objavit ćemo naknadno.

Predsjednik u z.: **Artur Schwarz v. r.**
Tajnik: **Šalom Freiburger v. r.**

Makabi-Slavija 1 : 0 (1 : 0). Makabi je mogao i ovu prvenstvenu utakmicu sigurno odlučiti u svoju korist. Razmjer golova ne odgovara igri, jer je Makabi bio tokom cijele igre, a pogotovo drugo poluvrijeme u velikoj premoći. U 32 minuti uspije nakon lijepe kombinacije unutarnjeg trija Nussbaumu lijepim hicem polučiti vodstvo. U drugom poluvremenu usprkos liepih šansa (jedanaesterc) ne može Makabi score povisiti. Od Makabija isticahu se Kraus L., Kacaf, i Nussbaum. Sudac G. Chilag dobar.

Tom utakmicom uspjelo je Makabiju osigurati mjesto prvaka ur II.a razredu, koji ga kvalificira za prelaz u I. razred, u koliko se to ne bi nago-viještanim makinacijama kušalo osujetiti.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova broj 12. za vrijeme od 15. do 30. jula 1924.

OPĆI DAROVI

Vukovar: Oklada Slavko Lion-Ernest Steiner 5.—, Roth Josip 5.—, Kisela Rosenberg 5.—, Paula Singer 5.—, Riza Majtanski 2.— 22.—

Vinkovci: Johana Hönig 7.—, Beti Grünberger 5.—, Berta Fleischmann 13.—, Regina Schwarz 20.—, Ružica Ornstein 10.— 55.—

Ludbreg: Nadjeno po gdjici Lauš pred kavonom 17.—

Daruvar: Jana Benvenisti, Beograd 25.—, Marcel Spitzer, Siklos 22.— 47.—

Varaždin: Prigodom pogreba ud. Pulgram daruje obitelj Pulgram 50.—

191.—

SAMOOPOREZOVANJE

Vinkovci: Berta Fleischmann 20.—

ŠKRABICE

Ruma: bez specifikacije 110.—

Zagreb: Miika Freiburger 15.—

Koprivnica: »Herut« 100.—, Elsa Hirschl 81.—, Isolda Singer 60.75, Hugo Heinrich 50.—, Svratište »Križ« 46.50, Julije Gunsberger 40.50, Josip Spiegler 40.—, Moses Rosenberger 37.50, Hermina Majer 36.50, Slavica Reich 34.—, Žaki Rosenberg 34.—, Palj Handler 30.—, Artur Kollmann 30.—, Leo Wolfsohn 27.—, Jakob Hirschler 22.25, Püchler Pavao 21.—, Milan Scheyer 20.25, Vilim Grünwald 20.—, Stanko Fuchs 20.—, Ferdo Neufeld 19.75, Luci Hirschler 18.25, R. Fuchs 17.50, Leo Albacha-

ry 17.25, Geza Hirschl 15.—, Hinko Hirschl 14.—, Ignatz Gross 13.50, Zora Schwarz 13.50, Leopold Fuchs 13.—, Salamon Albachari 12.25, Josip Berger 12.—, Vilko Kollmann 10.25, Zvonimir Kollmann 10.—, Rechnitzer 10.—, Egon Fischer 10.—, Ervin Sternfeld 9.50, Bog. općina 8.—, Gross P Scheyer 6.25, Josip Schwarz 5.—, Mosko Perera 5.—, Würzburger i Grünwald 4.50, Marga Würzburger 3.25, David Löwy 1.50 1000.50

Vinkovci: bez specifikacije 397.50

Sisak: Dr. Ferić 25.—, Ljerka Gross 22.—, Lichtenberg-Trautmann 6.—, Jakob Heumer 3.50, Alex. Rosenfeld 5.—, Lagerhaus 5.—, Jak Neuburg 2.50, Armuth-Richtmann 25.25 69.25

Daruvar: Stern David, Gjulaves 93.25, Salomon Gross, Daruvar 31.— 124.25

Zemun: Josip Sasson 218.50, Edo Beck, Indjija 200.—, Isak Darsa 98.—, Josip Brul 121.75, Ignjat Semnic 92.75, Ignjat Tagleicht 70.—, Gizela Herzl 68.50, Josefina Fischer 63.—, Leopold Friedmann 66.—, Bela Sonnenberg 31.—, Hermina Grossmann 25.—, Laza Rosenberg 15.—, Braća Bondy 10.—, Vilim Adler 14.—, Em. Samlajić 10.—, Gerson Kačke 10.—, Dr. A. Schön 10.—, Dr. H. Urbach 9.50, Josip Isahar 8.50, Jakob K. Löwy 4.—, Isak Spindel 2.75, Vilim Scheer 2.— 1150.25

2866.75

MASLINE.

Zagreb: Franciska Sonnenschein u gaj pokojnog djeda Adolfa Krausza 120.—, Irena Grünberg otvara na ime roditelja Lavoslava i Franciska Singer Gaj u Herclovoj šumi 300.— 420.—

JAAR JUGOSLAVIJE

Vinkovci: Johana König 10.—, Berta Fleischmann 10.—, Beti Grünberger 20.—, Terezija Fuchs 18.— 58.—

DAROVİ KOD TORE

Zagreb: Ferdo Hirschl 500.—, Adler Herman 500.—, Oto Šik 200.—, Lion Ljudevit 100.—, Dr. Žiga Neumann 100.—, A. Silberschein 200.—, Hofman Josip 200.—, Spitzer 100, Makso Kandt 80.—, De Majo 50.— 2030.—

Varaždin: 142.50

Koprivnica: Gjula Hirschler 100.—, Ignac Gross 100.—, Aleksander Singer 100.—, Josip Fuchs 50.—, Milan Reich 50.—, Gustav Heinrich 25.—, Leo Albahari 25.—, Franjo Hirschler 25.—, Beno Wolfensohn 25.—, Branko Heinrich 25.—, Zaki Rosenberg 25.—, Gersan Handler 20.—, Ivo Begović 18.—, Vilko Kollmann 12.50, Hugo Heinrich 10.—, Mirko Fuchs 10.—, Josip Milhofer za učinjenu uslugu Pavla Wertheimera 10.—, Šandor Singer 10.— 635.50

Vinkovci: 100.—

Beograd: Jakob I. Levi 50.—, Moša Alfandari 50.— 100.—

Daruvar: Drag. Goldberger 100.—, Hugo Alt 50.— 150.—

Višegrad: Aser Kabiljo 10.—, Daniel Kamhi 10.—, Leon Hornik 10.— 30.—

Zemun: Richard Herzl 100.—, Predplate raznih kod Herzl akcije 57.75, Dr. S. Sonnenfeld 50.—, Vilim Scheer 40.—, Dr. Rubin za uslugu 30.—, Gejza Kellner 25.—, Julije Städter 10.— 306.75

3494.75

DAROVİ ZEMLJE

Koprivnica: Lag-baomer-akcija omladine 1000.—

Vukovar: Ižo Grün 2.—, Alice Engel 10.—, Hermina Fišof 20.—, Jelena Rosenberg 30.—, Hermina Klein 32.—, Mara Engl 32.—, Berger Hanzika 10.—, Slava Kraus 30.—, Paula Singer 20.— 214.—

Beograd: Na svadbi N. N. 250.—, na svadbi Nahum-Semo 140.—, na svadbi Demajo-Zevi 160.— 550.—

Ludbreg: Herzl-akcija 300.—

Zavidović: Herzl-akcija: Isak Altarac 25.—, Leon Musafija 25.—, Albert B. Musafija 25.—, Frdmet Oseas 25.—, Josef R. Musafia 25.—, Klara Stern 25.—, Sonnenfeld Julius 50.—, Dr. Pinkas Band 50.—, David Šuakij 50.—, Bernard Rosenrauch 25.—, Haim Kabiljo 25.— 400.—

Sisak: Herzl akcija 955.—

Višegrad: Na stijelu kod g. Isaka Kajona daruju: Aron Altarac 10.—, Salamon Kabiljo 10.—, Zadik Levi 5.—, Hana Kajon 5.—, Albert Demajo 6.75, Leon Altarac 10.—, Isak Levi 3.25. — Na Herzlov spomen dan daruju: Aron Altarac 25.—, Ciler Abraham 20.—, Isak Papo 20.—, Jakob Romano 5.—, Isak Kajon 10.—, Daniel Kamhi 10.—, Avram Demajo 20.—, Arnold Krautblat 40.—, Elias Kajon 10.—, Samuel Sigmann 10.—, Herman Memes 5.—, Santo Papo 10.—, Salamon Eskenazi 10.—, Adoif Jeković 40.—, Estera Papo 25.—, Gutenplan Jakov 25.—, Leon Hornik 10.—, Mento Papo 10.— 355.—

Bitoli: Haim Albaker 18.—, Josef M. Šami 18.—, Jakov G. Pardo 20.—, Isak I. Russo 9.—, Jakov M. Aroesti 45.—, Jakov G. Koen 10.—, Jomiov Saporti 40.—, 40.—, Moše A. Aructj 18.—, Samuel Šami 18.—, Moše J. Šanj 18.—, Nisim Kamhi 20.—, Haim Salamon 90.—, Albert Arziel 5.—, Jakob A. Kambi 10.—, Samuel I. Pessa 15.—, Albert M. Hasah 50.—, Kal Kadoš Oserdalim 36.—, Isak A. Levi 20.—, Boher Isah 50.—, Kal Kadoš

Aragan 70.—, Salamon Isak Kalderon 9.—, M. Alevi 9.—, Bohor Sab. Kreskas 9.—, Isak B. Kreskas 9.—, Aron Alboher 65.—, Kal Kadoš Aragan 55.—, Leon Kamhi 20.—, Liatchi Testa 5.—, Maši Levi 75.—, Abraham M. Aroesti 10.—, S. Levi 70.—, Keila Havra 80.—, Isak L. Išah 5.—, Isak Levi 20.—, Moše A. Kalderon 10.—, Haim M. Kalderon 20.—, Aron M. Kalderon 20.—, Aron M. Kalderon 10.—, Ozer Dalim 57.—, Jakob Aroesti 20.—, Jakob Aroesti 10.—, Bohor Machmias 36.—, Isak Levi 10.—, Elie B. Kassorla 30.—, Ašer Arziel 50.—, Kupat Rabi Meir 224.—, Moše Sadikari 20.—, Išahia Išah 10.—, Josef S. Franko 20.—, Josef G. Pardo 50.—, Bohor D. Kamhi 10.—, Salamon Ergas 10.—, Mair Šami 30.—, Isak Levi 20.—, Ester Nehama 100.—, Jakob Alva 156.—, Isak Konfino 10.—, Isak Masot 30.—, Klub »Atehija« 12.— 1996.—

Zagreb: Herzl-akcija sabrano po g. Adolfu Lichtu 1000.—, po g. Ferdo Schwarzu 1300.—, Ašer Kišicki 25.— 2325.—

Požega: Prig. Brit Mila u kući Rudolfa Wertheimera daruju: Rudolf Wertheimer 100.—, Wa'di Wertheimer, Vukovar 100.—, Ferdo Neufeld, Koprivnica 100.—, Hugo Fuchs, Djakovo 100.— 400.—

Zemun: Herzl-akcija: po 100.— Moric Sasson, Dr. A. Schön, Sigmund Löwy, po 50.— Soka Čelibi, Paul Bihaly, Gusl. Herman, Jenó Pisker, Sam. Scheer, po 20.— V. Beherano, David B'haly, Sal. Čelibi, P. Engelmann, Dr. F. Hercog, Gerson Kačke, Hilda Kohn, Josip Pisker, Hugo Richtmann, Franciska Semnic, Sara Urbach, Leja Urbach, dr. Wechsler. — Gejza Kellner, Josip Kronstein, Josip Löwy i svatovi Weiss-Vermes 200.— 1125.—

Bjelovar: Cvjetni dan Žid. omladine 550.50

10.170.50

DJEČJI SABIRNI ARCI:

Daruvar: Jelka Bauer 96.50, Emanuel Weiss 111.—, Anica Volk 20.—, Erich Fischer 80.—, Ervin Goldberger 109.50 417.—

Zemun: Robert Cević 72.—

489.—

DAROVNA KNJIGA.

Koprivnica: U svatovima Margite Schwarz-Vlatko Schwarz 872.— i 30.000 austrijskih kruna 872.—

Zagreb: Na Berit Mila u kući Jakoba Kaisera 500.—, na Bar-Micva Slavka Kaisera 660.— 1160.—

Vukovar: Na svatovima Goldarbeiter-Bauer daruju: I. Bauer i supruga 50.—, Julio Bauer i supruga 25.—, Olgica Rosenberg 10.—, Juliška Bauer 10.—, Berta Obersohn-fono daruju Roza i Sam. Obersohn 200.—, Leo Gottlieb 100.—, Reginald Gottlieb 100.— 595.—

2627.—

PREGLED

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 16.906.—
Bosne 785.—
Vojvodine —
Srbije 2.646.—

20.337.—

Od 1. januara do 30. jula 1924. unišilo svega Dinara 233.522.45.—

NATJEČAJ.

Kod izraelitske bogoštovne općine u Pakracu ispražnjeno je mjesto

kantora,

šoheta, ubodeka i balkore, te vjeroučitelja za nižu i višu pučku školu u jednoj osobi.

Traži se znanje hrvatsko-srpskog ili kojeg drugog slavenskog jezika.

Prednost imaju inteligentni i religiozno valjano izobraženi.

Stan i pripadajuća bašća u naravi.

Reflektanti neka svoje ponude uz curriculum vitae i prepisima svjedodžbi te približnom naznakom plaće, čim prije pošalju.

Predstojništvo.

Jevrejska bogoštovna općina u Vršcu.

Kod jevrejske bogoštovne općine u Vršcu ima da se popuni mjesto

RABINA

i voditelja matice, koji ujedno ima da vrši vjeronaučnu obuku na državnoj realnoj gimnaziji. Nastup 1. septembra ove godine.

Reflektanti neka svoje ponude stave potpisanom predsjedništvu do 1. augusta o. g. Putni troškovi nadoknadit će se samo pozvanima.

Samuel Berg,
predsjednik.

Moritz Salzmann,
tajnik.

Izraelitička bogoštovna općina, Novisad

Br. 575/924.

NATJEČAJ

Kod izrael. bogošt. općine Novisad (SHS) imade se popuniti od 15. septembra t. g. mjesto jednog שמש

podvoornika sinagoge

koji je eventualno עופת שוחט koljič živadi, te koji bi na tjednim danima i moliti mogao. Plaća prema pogodbi.

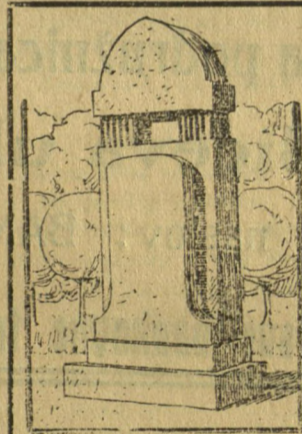
Natjecatelji treba da pošalju svoje ponude s prepisima svjedodžbi te navodima o dobi i obiteljskom stanju potpisanom predstojništvu najkasnije do 15. augusta o. g.

Neoženjeni natjecatelji imaju prednost. Putni troškovi naknadjuju se samo pozvanima.

Predstojništvo izr. bogošt. općine, Novisad.

Armin Klein,
tajnik.

Ernest Bernát,
predsjednik.

Mirko Weiss

Maksimirska cesta 46.

Klesarska industrija i kiparstvo

Veliki izbor nadgrobnih spomenika iz mramora, švedskog i šleskog granita. Izvadjaju sve u klesarski i kiparski obrti spadajuće poslove kao i izradbu

Mramornih ploča

za gradnju i pokućstvo.
Osobito umjerene cijene

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G. REISSZEUGFABRIK NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

P A M U K A. ROMANO M O L I N O

sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeva ulica broj 15
Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
vata (za poplune)

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt.
Gebrüder Böhler & Co., A.-G.
Wien Berlin

Očjel za alat i konstrukcije
St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustrie-
gesellschaft in Wien

Turpije Anker Fischer, žice i užeta od žice

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER

BAKAČEVA **ZAGREB** TELEFON
ULICA BR. 5 BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRA-
LA), DYNAMO STROJEVA, ELEKTROMO-
TORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFO-
NA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE
- - - - - STRUKE. - - - - -

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 **ZAGREB** Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište že-
ljezne robe, posudja, gospodarskih
strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste
gradjevnih potrebština. Solidna roba,
brza posluga, cijene umjerene.

Pomodna i manu-
faktorna roba na
malo i veliko uz
povoljne cijene
samo kod t. t.

**MAKSO BOROVIĆ
ZAGREB**

Strossmajerova ulica 2

Telefon 11-31 Brzjavi: Mabor

Tko oglašuje -- taj napreduje!

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upo-
trebljene u svim dimenzijama za bra-
šno, posije, ugajl i t. d., dobiju se
najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Urhovčeva 13 **ZAGREB** Telefon 18-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća
uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nepremovnih ponjava

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzjavi: naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. **Veliki Bečkerek.** (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavi: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz
garantovane čiste banatske krupice (gries)
po napuljskom sistemu uz najpovoljnije
cijene.

Naročito preporuča
košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerekčkog nadrabinata
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Tražite li elegantne cipele

za **proljeće i ljeto**, izvolite razgledati
naše izloge i uvjerit ćete se o **kakoćli i jeftine cijene!**

ŠANDOR EBENŠPANGER

Skladište cipela

Ilica 2

Prispjela proljetna roba!

Razgledajte si izloge!

Salamander Ilica br. 36